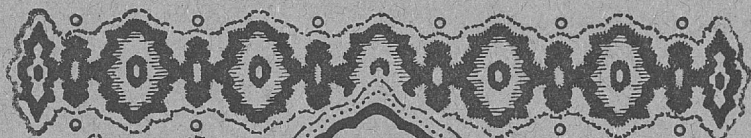
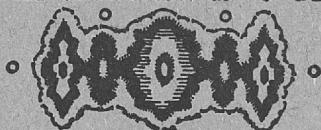


# ŽENSKI

19 SVET 30



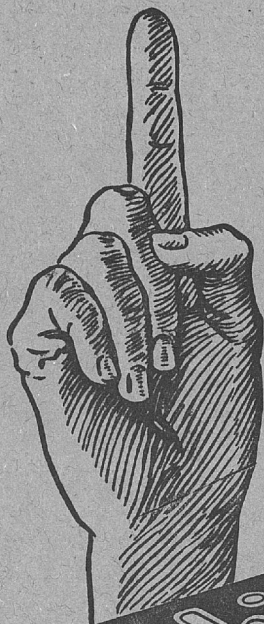
ILETNIK VIII.



**AVGUST**

\*

**ŠTEV. 8.**



## Pazite na ime Schicht in na znamko Jelen!

Vsaki komad Schichtovega  
terpentinovega mila nosi  
oba navedena znaka, znana  
po skozi 80 let izkušenem  
Schichtovem milu Schich-  
tovo terpentinovo milo  
daje bogato in mehko pe-  
no, čisti hitro in štedljivo  
Vaše drago perilo.

Namakati s pralnim praškom  
Ženska Hvala, prati s Schich-  
tovim terpentinovim milom.



## OBRAZI IN DUŠE.

### Marija Záhořová-Němcová.

„Ljubezen človeka do človeka je gibalna sila življenja in vsega človeškega prizadevanja. Uči nas prenašati bolesi, iskanja in prevare in nam daje moč, da ljubimo one, ki so nas užalili.“



Češke žene plakajo nad veliko izgubo v svojih vrstah — umrla je 21. maja t. l. žena, ki je bila med najodličnejšimi javnimi in socialnimi delavkami, Marija Záhořová-Němcová, vnukinja velike pisateljice Božene Němcove.

Karlu, sinu Božene Němcove, se je l. 1885. rodila hčerka Marija v Taboru, znamenitemu središču češkega pokreta, polnem zgodovinskih spomenikov in tradicij taboritov. Marijin oče, profesor naravoslovja, je bil plemenitega srca in je vzgajal svojo deco po metodi „bliže k narodi.“ „V ranem detinstvu sem po cele dneve svobodno tekala s kopico sosedovih otrok po ulicah starodavnega zgodovinskega Tabora in sem dobro poznala njegovo preteklost. Pomlad in poletje smo

v radosti preživljali po romantični okolici Tabora, bližnji gozd je sprejemal v zavetje nas in naše igre. Roditelji mi nikakor niso branili, ko

sem se družila z deco bednih sosedov, celo sami so vabili te otroke v našo družino in so jim dajali priliko, da so pri nas preživeli par lepših ur, kot so jih imeli doma. Odgojili so tudi siroto, ki je sedaj izvrstna mati, gospodinja in javna delavka.“ Tako mi je odgovorila na vprašanje: „Kakšno je bilo Vaše delinstvo?“ januarja meseca t. l., ko sem gledala, kako je njen 8-letni sinček uprizarjal lutkovo gledališče skupno s sinčkom siromašne delavke. Tako se je mala Marija že v ranih otroških letih navadila gledati na socijalno zatirane ljudi kot na istovredne člane družbe. Njen oče je bil potem imenovan za ravnatelja pomologičnega zavoda v Troji, v okolici Prage, in tu je mala Marija živela v ogromnem vrtu — tudi v prirodi. Odblizu je spoznala napor delavcev. Ljubezen do otrok, do prirode je vzbudila v njej željo, da bi se posvetila učiteljskemu stanu, in se je po končani srednji šoli res vpisala v učiteljski seminar, katerega je odlično dovršila l. 1910. Spočetka je poučevala na vadnici, potem v učiteljskem seminarju. Službovala je v najubožnejšem delu Prage, kjer žive tvorniški delavci. Ko je gospa Záhořová učiteljevala — takrat se je omožila s profesorjem Záhořem, zelo marljivim kulturnim delavcem — je stopila v idealno pristrčne vzajemne odnošaje z roditelji svojih učenk, proučevala njih socijalni položaj, prilike, v katerih so živele učenke, različne vplive na duševni in telesni razvoj dece. Njeno dobro srce in zdravi razum sta ji govorila, da je treba izboljšati socijalni položaj delavskega sloja, dvigniti njegovo moralno vrednost in otroke rešiti duhovnega in fizičnega oslabljevanja. Po različnih kulturno-narodnih čeških ustanovah je Záhořová skrbela, kako bi dobili tudi najsposobnejši in najnesrečnejši možnost za normalno telesno in duševno razvijanje. Svetovala je roditeljem, kako naj določajo izobrazbo otrokom po njih sposobnostih (zato se je udeleževala organizacije „Posvetovalnica za izbiro poklicev“), bolnim je omogočala zdravljenje v dečjih sanatorijih, iz svojih sredstev je osebno pomagala najsiromašnejšim do boljše prehrane, najpotrebnejše otroke je zaporedoma jemala po šoli k sebi na dom po nekoliko ur in tako so ti malčki občutili v domu Záhořevih toploto domačega ognjišča. Záhořová je zahajala v domove, kjer so živele učenke, pomagala jim je dejansko in z nasveti, kako naj si izboljšajo življenjski položaj. Da se odpravi socijalno zlo, je treba družbo vzgojiti in ji tudi izboljšati materialni položaj; zato je treba naučiti ljudi, da bodo znali delati ondi, kamor jih je določila priroda; glavno pa je, dati jim potem to delo. Ko je vznikla samostojna češka republika, je šele Záhořová imela priliko, da je začela delati po vseh svojih načrtih za izobrazbo mladega pokolenja in vplivala na široke kroge družbe. Pozvali so jo k delu v ministrstvo za socijalno skrbstvo mladine in je potem morala prevzeti mesto tajnice v tem ministrstvu. Na ta način se je v njenih rokah osredotočila vsa skrb za zaščito mladine, mater, starcev, brezposelnih i. t. d. Vrata njenega kabineta v ministrstvu in duri njenega urada so bile



vedno široko odprte vsem, ki so potrebovali katerekoli pomoči: bili so to roditelji in varuhi doraščajoče mladine, kateri je bilo potrebno nadaljevanje izobrazbe ali zdravljenje; bile so to mlade žene in dekleta, ki se niso znale znajti v življenju po svojih sposobnostih in znanju; bili so to oni, katere je življenje razočaralo in so klonili v borbi z njim. Vsi so našli pri njej ne samo moralno, nego tudi dejansko podporo — vse je potrpežljivo in s sočutjem v očeh poslušala in jih z milim, očarljivim, samo njej lastnim smehljajem bodrila, jim svetovala in kazala, kaj in kje je treba delati. Že sam njen smehljaj, njen mehki počasni glas, njeno mirno, ljubeznivo vedenje je vplivalo na ljudi z omahujočo moralno, na ljudi, ki niso imeli zmožnosti za redno, človeško življenje. Onim, ki so se hoteli boriti, je Záhořová dajala nove sile, nove načrte za izboljšanje življenjskih pogojev. Bila je žena s širokimi in globokimi življenjskimi nazori, polna energije in inicijative; v njeni glavi so se stvarjali široki, praktični načrti za odpravo socijalnega zla, za izboljšanje življenja.

Da se preobrazi družba v duhovno in telesno močne državljane, sposobne za borbo z vsemi življenjskimi nepravilnostmi, je v prvi vrsti potrebno vzgojiti matere, ki dajejo življenje človeštvu. „Nova doba, nove življenjske prilike zahtevajo, da se pojavi v družbi nova žena: duhovno in telesno čista in močna žena, katere značaj ne pozna malenkosti in nespartanskih predsodkov, žena — mati, ki z razumom ljubi svojo deco; žena, družica in pomočnica svojemu možu; žena, javna in politična delavka; žena, ki se ne ponižuje do drhali, nego si prizadeva, da dvigne moralno višino družbe; žena, katera že s samo prisotnostjo blagodejno vpliva na svojo okolico; žena, ki deli svoji okolici samo dobre darove.“ To je bil ženski ideal Záhořove. Sama je bila taka, in zato je hotela mlade deklice vzgojiti v „novo moderno ženo“. Zato je bila na čelu takih organizacij kakor je JWSA, pokret mladih žen-kmetic, ki združuje več tisoč žen in deklet na Češkoslovaškem; društvo „Z á c h r a n a“, ki ščiti ženo pred moralnim propadom in sploh pomaga ženam, da se razumno udejstvujejo v življenju in najdejo svoje mesto v družbi; Spolek přátel Masarykové Akademie práce, kjer so bila osredotočena dela za izboljšanje in racionaliziranje domačega gospodarstva (sedaj so se Čehinje udružile v „Osrednje društvo čeških gospodinj“) in mnoge druge kulturne organizacije.

Delala je marljivo v vseh društvi, povsod je snovala dalekosežne načrte za razvoj delovanja, katerega je izvrševala skupno s takimi češkimi socijalnimi delavkami, kakor je Balejevá v JWCA, Krausová in Janová v „Zachrani“. Záhořová ni imela prilike, da bi mnogo delala književno: neprestano je bila na sestankih, na poti, tu je organizirala, tam ustanavljala, tam otvarjala razne praktične in kulturne tečaje, pa domove, kolonije za odmor ženam i. t. d. Ali kadar je prišla za pero publicistke, so govorili njeni članki o novi ženi, o vzgoji mladine, o zaščiti

matere in dojenčka, kakšen bi moral biti zakon. Bili so izvrstni po besedi in vsebini. Natisnjena bi morala biti njena predavanja, katera je imela v „Osvětovém Masarikovém Svazu“ o socijalni vzgoji dece, o nalogi žene v družini, javnosti in politiki, o idealu zakona. Pri njenih predavanjih je bila dvorana vedno polna deklet, žen in tudi moških.

Marija Záhořová je umrla pri izvrševanju svojih dolžnosti, pri delu, da bi se izboljšal položaj žene: ko je otvarjala Ženski dom JWCA v Brnu, jo je zadela možganska kap...

Ni ji bilo dano, da bi izvršila svoj obsežni, ogromni načrt in prepregla vso Češkoslovaško z organizacijo JWCA; načrt, o katerem mi je govorila še v marcu in po katerem je delala s svojo sotrudnico Balejevo, ravnateljico YWCA. Težko bo nadaljevati to delo brez Záhořove. Ona si je znala pridobiti simpatije in razumevanje za svoje delo celo pri najbolj zakrknjenih nasprotnikih feminizma. Njeno stremljenje po vzgoji duhovno in telesno močne, samostojne žene, kakor jo je pojmovala in jo sama osebno udeleževala v življenju, so odobravalni celo tudi oni, ki gledajo žensko gibanje z malodušnostjo in prezirljivostjo.

Záhořová je bila vzor žene in matere. Pristrčno in razumno je ljubila svoja dva otroka: desetletno hčerko in osemletnega sinka, in ju lepo vzgajala. „Samo hudo nam je, da ima tako malo časa za nas naša mama,“ mi je v marcu rekel prof. Záhoř, „preveč se daje drugim“ — „Nesrečnikom“, je polahko dostavila pokojnica, „a vi ste vendar srečni, tata,“ je nadaljevala z ljubeznivim smehljajem. Da, s smehljajem je veliko delala, obenem pa skrbela, da bi bila njena družina srečna, a uspeh — smrt v 45. letu...

Ostal nam je v spominu njen očarljivi, bodrilni smehljaj, njen čudovito čuteči pogled, njene besede, polne življenske modrosti: „Najplodnejša radost človeka je radost nad lastnim delom in napredkom. Jo sicer draže odkupimo, ali zato nas srce bližnjega dviga in nas vodi do onega vse razumevajočega in vse odpuščajočega miru, ko ne občutimo težav lastnega življenja, nego nam jih celo pomaga odstranjevati s pota drugih.“

Končam njen kratki životopis z njenimi lastnimi besedami: „Pokoj, mir a světlo lásky všem!“

Marija Omeljčenkova.

---

\* Marca meseca sva se zadnjikrat videli; rekla mi je še: Ne pišite o meni v časnike; kadar bom umrla, mi napišite nekrolog.“

# Gospa Marina.

(Nadaljevanje.)

V soboto, na večer plesa, pa je prišlo drugače. Prav ko je Marina pripravljala poleg poškrobane srajce belo kravato in rokavice, se je vrnil Andro. Slabe volje je bil. Niti za Marinino balsko obleko, ki je ležala razgrnjena po njegovi postelji, se ni dosti zmenil. „Čemu je zdaj vse to,“ je dejal čemerno, „ves dirindaj in šivilja in stroški. Vse bi si lahko prihranili.“ Da, prav ko je odhajal iz pisarne, je pozvonil Vandin telefon in povedala mu je, da se vrne danes zvečer njen mož, ž njim par gospodov iz centrale. Brzjavo je. Večerjajo pri njih. Važni trgovski posli. A ples je šel po vodi. Ne, niti misliti ni, da bi prišla. In tako se je veselila! Vanda ima res smolo. Reva. „In ti, Marina, ki si se pripravila samo zaradi nje za ples — res preneumno —“

„No,“ je dejala Marina smehljuje in položila sitnemu možu roko krog vratu, „končno zadeva ni tako strašna. Vsaj za naju ne. Vidiš, zdaj ko je že vse tako lepo pripravljeno, grem prav rada na ta ples. Resnično, Andro, celo veselim se malo in pri srcu mi je skoraj kakor mali deklici pred prvim balom. Pridi, da povečerjava, potem se pa vrževa v galo. Ti ne veš, kako bom lepa“ — se je šalila, „Eliza je res ustvarila majhno mojstrovino. In tebi se frak tudi tako lepo poda.“

Njemu pa ni bilo do šale. Pretikaval je nekaj okoli pripravljene garderobe, lakaste čevlje je nekoliko nevoljno potisnil z nogo v stran, končno pa legel na zofo. „Kaj ne greva večerjat?“ se je zavzela Marina.

„Truden sem in rad bi še malo poležal.“

„Prav, pa bom naročila Ruži, naj večerjo malo zadrži. Jaz pa tačas opravi v kopalnici, da boš potem lahko sam tam kraljeval. Tako-le četrt urice boš dremal, Andro, kaj?“

„Dobro, dobro, pa me takrat pokličī. In ugasni luč.“

Marina je tako storila in kmalu se je začulo izza tapetnih vrat pri-tajeno pljuskanje vode.

A Andro ni spal, čeprav so oči tesno mižale. Jezil se je in nekaj ga je peklo v srcu. Ko se je vrnila Marina, vsa sveža, z lahnim puhom pudra na ramenih in obrazu, in z lepo uravnano glavico, — saj je bila popoldan vendar pri frizerki — je stal pri oknu in bobnal s prsti po šipah.

„Saj si se že naspal. Bravo. Zdaj pa greva lahko jest. Ruža! —“ je zaklicala v kuhinjo in si zavezovala dolge konce pisane domače halje, „Ruža, prosim, prinesite zrezke.“

A sedela sta molče. Končno se je spomnila Marina: „Andro, zakaj pa nisi Vandi rekel, naj bi prišli vsaj pozneje? Saj lahko pridejo celo o

polnoči. Takrat je še najbolj veselo — Ah, Andro, morda bo Vanda sama mislila na to in bodo le prišli. —“

Andro jo je pogledal. Zakaj tako govori? Ali ga toži? Ali se mu roga? Ali se hlini? Ali hoče na vsak način na ples? Ah, ženske — vse ste enake. Samo če imate novo toaleto, pa silite med svet. Tudi Marina je taka. Samo da se razkazuje. In tista slavna obleka. Bo že kaj posebnega, kar sta sšušmarili doma. Vanda seveda — Vanda ima vse toalete iz Beča. Tudi danes ima novo. Roza til. Krasno se ji mora podati roza. Nikdar je še ni videl v tej barvi. Roza til in Vanda in njena ljubka glavica, vlažne oči in jamice v nežnih licih.

Morda ima Marina prav, morda bi res prišli o polnoči. Da, o polnoči lahko pridejo. Le da mu ni prišla že preje ta zdrava misel. Pri telefonu. Da, že takoj pri telefonu bi ji bil lahko rekel, bi jo bil prosil, da naj vsaj pridejo pozneje.

„Kaj pa, če bi se vendar-le peljali okoli Koppovih in bi jim rekli, da naj vsaj pridejo pozneje,“ je predlagal in počasi natikal na vilice solato, „saj bi se vendar lahko peljali pogledat —“

Marina je premišljaje rahlo gubančila čelo in rekla preudarno: „Morda bi bilo vsiljivo, Andro. Ampak, saj jim lahko telefoniramo iz kluba. Povemo jim, če je zabavno. Če je vredno. Če bomo imeli prijetno družbo. — O, takšne prelesti jim lahko naštejemo s plesišča, da jih bomo prav gotovo privabili.“

„„Vidiš,““ je vzkljnil in vstal, „seveda kar z zabavo jih bova poklicala. Izvrstno. To si si izvrstno izmislila, Marina. Zdaj pa hitimo, saj bo skoro devet.“ In izginil je v kopalnico. „Žuri se, žuri,“ je klicala za njim.

Medtem ko je Ruža pospravljala z mize, sta se z gospodarico zmenili še za jutri, kako bo z delom in kaj bodo skuhal. „Morda bom malo poležala jutri, Ruža,“ je rekla Marina smehljaje in utaknila čipkast robček v antično, s srebrom izvezeno pompaduro. Potem je odšla v spalnico in smuknila v Elizin umotvor. Da, dobro se ji je podala obleka. Tudi na Ružinem obrazu se je bralo, da ji je gospodarica všeč. Je že prav, da si zdaj malo z rdečilom poteguje preko usten. Kako so druge take-le gospe načičkane. Tudi gospejina prijateljica, gospa Vanda, je namazana. Pa še vse kaj bolj. Saj jo je zadnjič videla, ko je ravno nosila premog, saj je videla, kako si je mazala lica in oči in ustne, še predno je pri njih pozvonila. Njena gospodarica je itak preskromna. A danes je zares lepa. Samo malo pretenka je v bokih in prenežnega oprsja.

Zdaj je šla še k otrokoma. Saj tako sladko spita. „Brez skrbi bodite, gospa moja, Ruža jih bo čuvala vso noč.“

Spodaj je zatrobila hupa. Andro je oblačil frak. Brž plašč, brž rokavice —

In Pavlovičevi so se odpeljali na ples.

Ko je stopil Andro poleg Marine, ki jo je vodil tovariš od odbora, v dvorano, je bila prva dama, ki jo je zagledal — Vanda. Vsa v roza tilu, razkošno krasna kakor vila. Poleg nje njen soprog in še dva, trije neznani gospodje v frakih. Zares so prišli, in še pred njimi so prišli. Pozdrav je bil prisrčen, poln veselih besedi in smeha. Posebno Marina je živahno rokovala z neznanim gospodom srednjih let in se takoj zaplela z njim v razvnet pogovor. „Stric Boškovič,“ je predstavila Vanda, „gospod inženir Pavlovič, soprog gospodične Marine.“ Vsi so se za-  
smejali.

„Izvrstno, izvrstno se nam je posrečilo presenečenje,“ je gostolela Vanda.

„Ah kaj, posrečilo, in presenečenje,“ jo je prekinil njen soprog, „kar po pravici povejmo, Vanda, da bi morala tvoja nova toaleta gotovo čakati druge prilike za ples, da ni hotel gospod Boškovič na vsak način pozdraviti svojo staro znanko.“

„No da, to že, ampak presenečenje je pa le bilo,“ je trdila svoje-  
glavo rožna vila. A ker je prav tedaj zasvirala godba, je bilo brž de-  
bate konec. Gospod generalni ravnatelj se je priklonil pred Marino, An-  
dro je odplesal z Vando.

Tudi danes je ravnatelj Kopp pazljivo motril obe mladi ženi. Rož-  
nata vila je naglo menjavala plesalce in z zadovoljstvom je ugotavljal,  
da najbolj svetli čevlji obračajo do nje korak, da se ji priklanjajo naj-  
bolj skrbno potegnjene preče, da se suče po ritmu godbe z najbolje  
ukrojenimi fraki.

Marina je plesala dolgo z generalnim ravnateljem. Gospod Kopp si  
je moral priznati, da tvorita distingiran par. Plesala sta počasi, vmes  
sta kramljala. Marina je bila videti zadovoljna. Prav za prav — neko-  
liko pretiran ta interes za nekdanjo nameščenko. Menda je bila zares  
silno uporabna. Zdaj se ji je priklonil slok oficir. Ravnatelj Boškovič ji  
je poljubil roko.

Gospod Kopp je predlagal, naj bi se gospodje združili v sosedni so-  
bani pri kozarcu vina. A stric Boškovič je odklonil: „Le ostanimo v dvo-  
rani. Bogme, saj imamo zakaj. Najlepši dami sta naši. Le poglej, kako  
se gnetejo plesalci okoli tvoje žene.“

Okoli Marine se niso baš gnetli, a gospodje so ji izkazovali mnogo  
pozornosti. Zdaj je plesal z njo znan general, zdaj jo je ljubeznjivo po-  
zdravil šef njenega moža. Za vsakega je imela topel pogled, prijazen na-  
smeh in pravo besedo.

„Prav za prav je čudno, da se v Marino nihče ne zaljubi,“ je rekla  
Vanda svojemu možu, ki si je bil tudi prišel po ples. „Saj je res mična  
ženska in tako ljubeznjiva.“



„Kein sexe — appel“ — je ugotovil njen mož brutalno, pritisnil svojo lepo ženo nase in ji nekaj šepetal v uho. Njegov obraz je dobil izraz favna.

Oči gospe Vande pa so sledile pod priprtimi vekami elegantni beli pojavi, ki je plesala nedaleč od nje. Plesala je Marina slučajno tudi s svojim možem. Res, lepo se ji poda ta srebrno-bela toaleta, je ugotovila vnovič. Eliza dobro šiva. Prihodnjič mora tudi njej —. In naenkrat se gospej Vandi lastna roza toaleta ni nič več bogvekaj dopadla.

Takoj po cvetličnem valčku so zasedli prijazen kotiček v zimskem vrtu, ki so ga ustvarili iz obilice palm in cvetočih azalej ter opremili z intimno lučjo. Dame so se vračale s polnim naročjem cvetja. Marina je odnesla rekord s prekrasnimi rožami gospoda Boškoviča.

Vanda je nekoliko šobila ustne in tudi ona je ugotovila sama pri sebi: Kaj neki ima ta stric, da tako odlikuje nekdanjo kontoristko. Res, skoro malo preveč pozornosti ji poklanja.

Zdaj točijo strežaji šampanjca. Tudi zaradi nje? Zlobna misel ji šine v glavo. Nagne se, da bi inženirju Pavloviču prišepnila grdo besedo. — V zadnjem hipu se iztrezni in potegne rožnat nagelj iz svojega šopka. „Na,“ pravi, „vsaka dama naj okraši soseda na levi in desni z rožo. Vaše črne obleke so tako dolgočasne.“ Mislila pa je reči: „Meni se pa vendar zdi, da sem imela prav, ko sem vedno trdila, da Marina ni bila samo zaradi gozdov in dela tako rada na Pristavi.“

K družbi je prisledlo še par znancev in zabava je postala vedno bolj vesela. Vsi so se razvneli, gospodom so žarele oči, dame so imele rožnata lica in vedra čela. Gospod Boškovič je zapletel Marino v živahen pogovor. Videti je bilo, da vlada med njima vesel boj. Šaljivo jo je gledal, medtem ko je njegova roka oklenila šampanjski kozarec. „Ne,“ je dejal in dvignil čašo, „ne bom se vam podal, gospa Marina. Skrivnost mora na dan. Da, gospoda, napijam prvi dami, ki mi je dala košek. Pravi pravcati košek sem dobil od nje, ko sem jo zasnubil tam gori v gozdovih na Pristavi. A navzlic temu — napijmo dami s koškom“ —

„In onemu, ki ga je dobil“ je zaklicala Marina ljubeznjivo, čeprav jo je oblila škratica. Res se ji je posrečilo, da je zasukala razpoloženje, ki je hotelo postati vsled nepričakovanih besedi nekoliko resno, malce ženirano, v prejšnji veseli tir. Le Vanda je vanjo bulila in njen soprog je zamrmral sam pri sebi: „Total unverständlich, unglaublich —“

Andro jo je gledal presenečen. „Nikdar, Marina, nikdar mi nisi o tem pripovedovala,“ je dejal, ko so trčili kozarci.

„Seveda ni,“ se je smejal Boško, kakor so mu rekli v familiji, „seveda ni. Saj če bi bila pravila, tedaj gospa Marina pač ne bi bila več gospa Marina. To dobro vem, da ni pravila. O predobro vas poznam —“

Zopet se je razvnel pogovor, šale so se zaiskrile, a prvi zvoki plesne muzike so jih prekinili.

Andro je pogledal Marino. Tako rad bi zdaj-le plesal ž njo. In tudi njej je vzrasla želja, da bi se privila k njemu. Nasmehnila se mu je v oči in mu prikimala. In že je vstal.

„Volijo dame,“ je kričal aranžer. Tedaj se je dvignila Vanda. Naglo mu je položila roko na komolec in dejala: „Vas volim jaz.“ Ta Marina, ta Marina, še lastnega moža bi zapeljavala —

Koketa —

In naglo je zasukala svojega plesalca v najbolj gost vrtinec plesa. Molčala je. Molčala in plesala. Dolgo.

In njena dražest ga je mamila. Ves mehak je postajal njen sladki obrazek, ves vdan. Tesno jo je držal. Tesno in tesneje. Plesala sta počasi.

„Andro,“ je rekla tiho, „Andro, zakaj me nimate majčkeno radi?“ Pritisnil jo je nase. Srce mu je vzplalo.

Plesala sta. „Andro,“ je šepetala. Prelest ju je nosila. Nikogar ni bilo več poleg njiju, vse je utonilo. Zaprla je oči, sladka omotica se je je polastila. Tesno jo je držal, neizmerno tesno. Njegova temna glava se je sklanjala nad njo. Plesala sta. Plesala tiho, mirno, vedno na istem mestu in vrtinec drugih parov je šel neopažen mimo njiju.

Takrat ju je ugledal Boškovič. Marina je sedela poleg njega. „Ali naj pleševa,“ je vprašala preje, ko so se družili pari, „ali vam je ljubše, da prekramljava ta-le ples?“ „Uganili ste, gospa Marina, da mi ni do plesa. Če vas preveč ne miče“ —

Tako sta ostala sama.

A kaj je to? Kaj dela Vanda. Ali je Marinin mož —? To ni navadni plesni flirt, ni lahkomišelnost ljubimkanje pozne balske ure. Ali Marina nič ne slutiti? Ne ve, kaj jo ogroža, ne vidi, da se nekaj plazi okoli nje, nekaj nevarnega, temnega, opolzkega, nekaj, kar leže na srce in duši kakor mōra. Ona ne vidi tja. Ne vidi nič zlega, ne slutiti —

Morda ima prav, da ne slutiti —

Morda bi šlo mimo nje, ne da bi jo zbolelo —

Morda pa se ne bo nič zgodilo.

Bog, kaj pa delata? Čisto jasno je zdaj videl — saj jo je poljubil. Kakor v snu jo je poljubil, kakor v ekstazi —

Saj sta blazna —

Močan, kričeč akord je zaključil ples. Pari so se razklenili. Okoli gospoda Boškoviča in Marine se je zopet zbrala družba. Gospod Kopp in Boškovič sta silila domov.

Vsem je bilo prav.

Ko so že stali v garderobi, se je zganila Vanda. „Kaj pa je? Ali gremo domov? Zakaj? —“

„Zakaj? Saj že zdaj-le spiš?“ se je zasmeljal Kopp, in vsi drugi so se zasmejali. Samo Andro se ni smejal.

Trenotek nato so tihi avtomobili odbrzeli v jasno noč.

(Dalje prih.)

# Stritarjeva pisma Lujizi Pesjakovi.

(Obj.: Avg. Pirjevec.)

18.

Na Dunaji 24. 10. 72.

Blagorodna gospal

Kedj torej pridete na Dunaj? Mordò vendar ne boste pozabili naznaniti mi svojega prihoda ter ure, ko se morem Vam predstaviti!

Morebiti Vas celò tá moj list več v Ljubljani ne najde; za tó naj bode prav kratek.

Moje zdajnje življenje teče strašno enakomerno — dan za dnevom, zato bi bil tudi v veliki zadregi, ko bi Vam hotel kaj zanimivega poročati. Vendar mora biti človek zadovoljen, da se mu nič nenavadnega ne prigodi; ker, kar je nenadno, ponavadi nij dobro, devet in develdeset nesreč pride človeku prej, nego ena — sreča. Pridite torej kmalu, gospal Zadnja dva stavka morebiti nijsta prav logično zvezana — ali pa tudi!

Lepo se Vam priporoča

Stritar.

18. a.

L. Pesjakova — Jos. Cimpermanu.

Dresden den 28. November 1872.

Lieber Freund!

Seit zwei Tagen weile ich im Elbe-Florenz und Sie sind einer der Ersten, der meine Grüße von hier aus empfängt. Vor allem andern will ich von dem zu Ihnen sprechen, was Sie am meisten interessirt, von dem, was auch für mich von höchster Bedeutung ist: von meinem Zusammentreffen mit Boris Mirán! — Der 19. November war der Tag, der meine Wünsche verwirklichte, der mich mein Ideal kennen lernen ließ. Ich kann Ihnen nicht sagen, wie sehr ich mich auf diesen Moment freute und mit welcher Ungeduld ich ihn herbeisehnte. Den Abend zuvor hörte ich Wagner's Lohengrin. Ganz berauscht und entzückt von den für mich neuen, märchenhaften Klängen, kam ich nach Hause und als ich nach langem Wachen endlich einschlief, geisterste Frau Aventure gewaltig an mir vorüber und die Blumen auf den Tapeten meiner „Kamernate“ verwandelten sich in Tauben und Schwäne, die mich nach dem Dichter - Gral begleiteten. Doch der, den ich dort suchte, endlich fand und laut jubelnd begrüßte — war nicht Lohengrin, Boris Mirán war's, vor dem sich alles beugte. Ich erwachte, kleidete mich eilends an, las, schrieb, und es wollte nicht 10 Uhr werden. Endlich schlug die ersehnte Stunde und B. Mirán erschien. Nun weiß ich nicht, was ich eigentlich weiter erzählen soll, ich weiß nur, daß ich die flüchtigen Minuten in Stunden hätte verwandeln mögen und daß Stritar genau so ist, wie er sein muß, wie ich ihn mir stets gedacht. Liebenswürdig, geistreich, zartfühlend, edel und gut wie Niemand sonst; und wie tief steht alles unter ihm! Wie nahm ich mich gegen ihn aus! Ach mein Gott, ich darf gar nicht daran denken, aber die Freude und Befangenheit machten mich so linkisch, daß ich wol keinen guten Eindruck auf ihn gemacht haben kann. Doch sei's darum, ich kann nicht anders und mich tröstet nur das Eine, daß er doch gefühlt haben muß, wie sehr mich Sympathie und Bewunderung für ihn durchdringen. — Denken Sie sich, meine Angst wegen slovenischer Conversation war ungegründet, er redete mich deutsch an und

*blieb dieser Sprache während unseres Gespräches stets treu. Ich werde es nun auch wagen ihm deutsch zu schreiben, da ich hier weder sl. Gramatik nach Lexikon habe und daher noch mühsamer mit slovenischen Briefen zu Stande käme...<sup>1)</sup>*

18. b.

*Jos. Stritar — Jos. Cimpermanu  
z Dunaja 21. dec. 1872.*

*... Gospa L. P. je tudi meni enkrat pisala iz Draždán; res prav veselilo me je slišati, da je njena hči stopila s tako lepim vspehom pred občinstvo. Prav iz serca privoščim ženi to srečo! Ko je bila gospa, popotovaje v Draždane, na Dunaji, sem jo obiskal. Lepa, postavna, interesantna žena! A ona nij bila videti nič kaj zadovoljna z mano, bog vé kaj je pričakovala! A to se že navadno tako godi, za to imajo enaki shodi zmerom nekaj neprijetnega v sebi...*

18. c.

*Jos. Cimperman — L. Pesjakovi  
iz Ljubljane 3. jan. 1873.*

*... O „gospě L. P.“ mi je pisal Stritar, da jo je obiskal, ko je bila na Dunaji. „Lepa, postavna (gesetzte), interesantna žena.“ Takó Vas imenuje in pravi, da ga Helenini uspeli sèrčno veselé in da Vam privoščí to srečo. Bojí se pa, da on Vam nij bil nič kaj po všeči videti. „Bog vé, kaj je pričakovala!“ A jaz sem mu pisal, da se lepò motí...*

<sup>1)</sup> Dragi prijatelj! — Dva dni že bivam v Firenci na Labi, in Vi ste eden prvih, ki prejme od tu moje pozdrave. Pred vsem drugim Vam hočem govoriti o tem, kar Vas najbolj zanima, o tem, kar ima tudi zame največji pomen: o mojem sestanku z Borisom Miránom! — Devetnajsti november je bil oni dan, ki je uresničil moje želje, ki mi je dal spoznati moj ideal. Ne morem Vam dopovedati, kako zelo sem se veselila na ta trenotek in kako nestrpno sem hrepenela po njem. Prejšnji večer sem slišala Wagnerjevega Lohengrina. Vsa opojena in očarana od meni novih, bajnih zvokov sem prišla domov, in ko sem po dolgem bdenju naposled zaspala, se mi je še na vso moč prikazovala gospoja Aventiura in cvetice na tapetah moje „kamenate“ so se izpreminjale v golobe in labode, ki so me spremljali na pesniški Gal. A tisti, ki sem ga tam iskala, končno našla in z glasnim vzklikom pozdravila — ni bil Lohengrin, bil je Boris Mirán, kateremu se je vse klanjalo. Vzbudila sem se, se ročno oblekla, čitala, pisala in ni hotelo biti deset. Nazadnje je udarila zaželjena ura, in B. Mirán je vstopil. Sedaj ne vem, kaj naj bi pravzaprav še pripovedovala, vem samo to, da bi bila hotela begotne minute izpremeniti v ure in da je Stritar prav takšen, kakor sem si ga vedno mislila. Ljubezniv, duhovit, nežnočuten, plemenit in dober, kakor nihče drugi; in kako nizko stoji vse pod njim! Kakšna sem bila pred njim jaz! Ah, Bože, misliti ne smem na to, ali veselje in zadrega sta me napravila tako okorno, da najbrž nisem mogla narediti nanj dobrega vtiska. Pa naj bo, ne morem drugače, in tolaži me samo to, da je vendar moral čutiti, kako zelo me prešinjata simpatija in občudovanje do njega. — Premislíte, moja skrb zaradi slovenske konverzacije je bila neutemeljena, nagovoril me je po nemško in je ostal pri tem jeziku med vsem najinim pogovorom. Sedaj se mu bom tudi upala nemški pisati, ker nimam tu niti slovenske slovnice niti slovarja, in bi mi torej še težje šlo s slovenskimi pismi...

## Gnädige Frau!

Ein armer, reumütiger Sünder steh' ich vor Ihnen! Nicht einmal um Gnade zu fichen, hab' ich Mut; tun Sie mit mir, was Ihnen gut dünkt! Seit dem Empfange Ihres Schreibens verging, fast keine Stunde, ich kann es wol sagen, ohne daß ich an meine Pflicht gedacht hätte. Weihnachten hatte ich mir als letzten Termin gesetzt; auch dieser verging, wie so viele andere. Es ist merkwürdig: ich habe Zeiten, wo ich zu nichts ernstem zu brauchen bin. — Also Gnadel!

Es ist gut, daß ich nicht abergläubisch bin. Beim Eröffnen Ihres Briefes ereignete sich mir ein großes Unglück. Ich rieß beim Öffnen in meiner Hast ein tüchtig Stück des so zierlichen Schreibens aus. — Was bedeutet das? Meine Ungeschicklichkeit — weiter nichts! —

Sie fragen mich, gnädige Frau, was B. Mirán über Sie sprach. O Sie haben gut mit solcher Zuversicht fragen, Sie wissen nur zu wol, daß Sie nichts zu fürchten haben. Wäre Ihnen nur der leiseste Zweifel über sein Urteil aufgestiegen, Sie hätten mich sicherlich nicht in diese furchtbare Verlegenheit bringen wollen. Denn nehmen wir nur an (was freilich unmöglich) sein Ausspruch wäre — nur nicht ganz befriedigend gewesen, was war mir zu tun? Offen, rückhalts — und rücksichtslos sagen: Das hat er gesagt! — unmöglich! und lügen — das hab' ich nicht gelernt!

Also zur Sache! — Doch, da kommt mir noch ein Gedanke. Was wäre denn, wenn ich boshaft wäre und Ihnen sagte: Ich habe es ganz unpassend gefunden, mit ihm darüber zu sprechen; oder: er hielt sich nicht für würdig, über eine solche Dame ein Urteil abzugeben; doch in diesen beiden Fällen würde ich lügen müssen, und das tue ich nicht. — Also: Was hat er gesagt? Ja, wenn ich Ihnen nur den Ton wieder geben könnte! „C'est le ton qui fait la musique.“ „Lepa žena, poštena žena!“ Wie eigentümlich nehmen sich diese Worte auf dem Papiere aus. Zur Erklärung muß ich jedoch hinzufügen, daß dieser Sonderling so wie viele Eigentümlichkeiten, auch seine besondere Terminologie hat. So ist ihm z. B. das Wort „pošteno“ so ziemlich der Inbegriff alles guten und schönen und vortrefflichen an einem Menschen. Wenn er dieses Epitheton einem Weibe gibt, was nicht leicht vorkommt, so hat sie schon das Höchste erreicht, was sie von ihm haben kann.

Übrigens, gnädige Frau! Wenn Ihnen anders an dem Urteile dieses eigentümlichen Menschen etwas liegt, möchte ich Sie warnen, allzuviel Gewicht darauf zu legen. Denn, im Vertrauen gesagt: trotz seiner bärbeißigen Miene ist er kein Cato: er sage, was er wolle, er ist nicht ganz unbestechlich. So hat er, wie es mir scheint, eine kleine Schwäche pour les femmes — entre deux âges, zumal, wenn sie nicht — wie soll ich sagen? — wenn sie nicht allzu — ätherisch — zu transzendental sind — er liebt „Geist“, doch — ein wenig „Körper“ verachtet er nicht. Aus diesem Grunde halt' ich es für möglich, daß sein Urteil vor Ihrer Erscheinung, die nach seinem besondern Geschmacke zu sein scheint, einwenig beeinflusst sein dürfte.

Übrigens war er von dieser Entrevue nicht ganz erbaut. Er sagte mir, er hätte auf Ihrem Gesichte eine große Enttäuschung über ihn gelesen, deren Sie trotz aller Bemühung nicht ganz Meisterin werden konnten. Ich glaub' es ihm gern. Es geschieht ihm ganz recht — und Ihnen! Er ist ein Mensch, der beim ersten Anblicke nichts weniger als für sich einnimmt, etwas erträglicher wird er nur, wenn er ein wenig „auftaut“. — Qu'il n'en soit plus question!



*Ich schließe, womit ich hätte beginnen sollen. Eine aufrichtige Freude fühlte ich bei der Nachricht, daß „Ihre Nachtigall“ bei ihrem ersten Auftreten so viel Glück hatte. Ich kann es mir wol recht lebhaft vorstellen, was Sie alles früher durchgemacht! Nun finden Sie Trost, Entschädigung für alles. Ich wünsche Ihnen Glück vom ganzen Herzen zu diesem schönen Erfolge.*

*Wissen Sie, was ich zum Christgeschenk bekommen habe? Von 4 Seiten gegen zwei Zentner diverse — Eß- u. Trinkwaren! Halten mich die Leute für materiell! Schande — Gott lohn' es ihnen!*

*Mit aller Hochachtung!\*)*

*Srečno novo leto!*

*St.*

*Milostiva gospal!*

*(Dalje prihodnjič.)*

\*) Kot ubog, skesan grešnik stojim pred Vami! Niti milosti prositi nimam poguma; storite z menoj, kakor se Vam zdi prav! Odkar sem dobil Vaše pismo, lahko rečem, da ni minila ura, da bi ne bil mislil na svojo dolžnost. Božič sem si bil postavil za zadnji rok; tudi ta je minil kakor mnogi drugi. Čudno: čase imam, ko nisem za nobeno resno delo. — Torej milost!

Dobro je, da nisem praznoveren. Ko sem odpiral Vaše pismo, se mi je pripetila velika nesreča. Pri odpiranju sem v naglici odtrgal dobršen kos tako mičnega pisanja. — Kaj to pomeni? Da sem neroden — sicer nič! —

Vprašujete me, milostiva gospa, kaj je B. Mirán o Vas govoril. O lahko vprašajte s takšno samozavestjo, ker predobro veste, da se nimate ničesar bati. Da ste samo malo podvomili o njegovi sodbi, bi me gotovo ne bili hoteli spraviti v to strašno zadrego. Zakaj če samo vzamemo (kar je seveda nemogoče), da bi bila njegova sodba samo ne povsem zadovoljiva, kaj bi bilo storiti meni? Odkrito, brezpogojno in brezobzirno reči: To je dejal! — nemogoče! in lagati — tega pa se nisem naučil!

Torej k stvar! — Pač, še eno misel imam. Kaj bi pa bilo, če bi bil jaz zloben in bi Vam rekel: Zdelo se mi je čisto neprimerno ž njim o tem govoriti; ali: on se ni smatral vrednega, soditi o taki dami; vendar bi v obeh teh primerih moral lagati, in tega ne delam. — Torej: Kaj je dejal? Da, ko bi Vam samo mogel ponoviti ton. „Ton je, ki dela muziko.“ „Lepa žena, poštena žena!“ Kako svojevrstno se čitajo te besede na papirju. V pojasnilo pa Vam moram pristaviti, da ima ta čudak poleg mnogih posebnosti tudi svoje posebno izrazoslovje. Tako mu je na pr. beseda „pošteno“ skoraj višek vsega dobrega in lepega in izvrstnega na človeku. Ako daje on ta pridevek ženski, kar se ne dogaja lahko, potem je ona dosegla največ, kar more od njega imeti.

V ostalem, milostiva gospal če Vam je sicer na sodbi tega posebneža kaj ležeče, bi Vas svaril, ne polagajte nanjo preveč važnosti. Zaupno Vam namreč povem: kljub svoji renčeči podobi ni nikak Kato: naj reče, kar hoče, on ni popolnoma nepodkupljiv. Tako ima, kakor se mi zdi, majhno slabost za ženske, stoječe med dvema starostima, posebno, če niso — kako bi rekel? — če niso preveč — eteriačne — preveč transcendentalne — on ljubi „duha“, vendar — malo „telesa“ ne zametuje. Iz tega vzroka se mi zdi mogoče, da je nekoliko pod tem vplivom sodil o Vaši postavi, katera, kakor se zdi, posebno odgovarja njegovemu okusu.

Sicer ga pa ta sestanek ni docela uzadovoljil. Rekel mi je, da je čital na Vašem obrazu kakor da Vas je zelo razočaral, česar pri vsem prizadevanju niste mogli popolnoma prikriti. Jaz mu rad verjamem. Prav se godi njemu

— in Vam! On je človek, ki pri prvem pogledu vse prej nego ugaja, nekoliko lažje ga prenesete, ko se malo ogreje. — Pa dovolj o tem!

Končam, s čimer bi bil moral začeti. Odkritosrčno sem bil vesel, ko sem zvedel, da je „Vaš slavček“ pri svojem prvem nastopu imel toliko sreče. Pač si lahko živo predstavljam, kaj vse ste morali poprej prebiti! Sedaj imate tolažbo, odškodovanje za vse. Želim Vam od vsega srca srečo k temu lepemu uspehu.

Ali veste, kaj sem dobil za božička? Od štirih strani okolo dva centa različnih jedač in pijač! Ali me imajo ljudje za takega materijalista! Sramota. — Bog jim plačaj!

Z vsem spoštovanjem!

PAVLA ROVANOVA:

## V vlaku.

**R**azdvojene misli hitijo z bežnimi slikami večerne pokrajine, srebajo snežene poljane in se pogrezajo v skrivnostne valove temnega lesovja. Le kadar se ustavi pihajoča pošast, se oddahnejo na prijazno razsvetljenih hišah in počivajo za belimi zastori ob tihožitju.

Na hodniku brli drobna lučka, dremlje in mežika; še sence, ki gredo preko nje, so lene in počasne. Časih utrujena zaspim za mizo ob kadeči petrolejki, pa me nenadoma zdramijo hropeči utripi pojemajoče luči, ki se stokajoč brani smrti. Polagoma se vda in stisne. Umira, pa ne more umreti... taka se mi zdi ta drobna lučka.

V kotu hodnika sloniva drug ob drugem. Skozi debelo steklo gledava v zlato nebo in štejeva zvezde. Vsaka velja en poljub. Hitiva, fant moj dragi, hitiva, doma čaka samotna soba, mrzla in trda postelja, vse lepe sanje se je ogibljejo.

Čemu izprašuješ, kdo sem in kaj sem? Moja čuvstva ne znajo pisati ne brati in tudi če so v temi, jim ne prižgem luči. Naj zagazijo v blato, če jim je tako usojeno.

Ti pa ljubiš belo, gladko cesto in svetel dan. Zato se ti razodenem: Slika sem bežne pokrajine, ki se je skrila za ovinkom in je ne uzreva nikoli več.

Lučka sem, ta drobna, uboga na hodniku, ki mežika in dremlje, umira — pa ne more umreti.

Zvezda sem, ona tiha, temna in zadnja na zapadu, in za njo se poljubiva v slovo. Ne, prepozno — utrnila se je.

In sedaj mi daj obe roki, da ponesem njih toploto v svoj mrzli, samotni dom.

Glej, vse nebo je potemnelo. Nobena zvezda ne sije več in izza gora se vali gosta megla.

V to temo in meglo odhajam in strah me je...

GUSTAV STRNIŠA:

## Mesečna noč.

Lunica sije, srpek naš zlat      Fantjel Gremo li nocoj vasovat?  
cvetje ljubezni bo z nami požel,      Žito je zrelo, srpek je zlat,  
Fantjel Gremo li nocoj vasovat?      drobni škrjanček nad poljem molči,  
Fantič bo v kamrici drago objel.      fantič le deklici zdaj žvrgoli!

RUŽA - LUCIJA:

## Tebi, ki samevaš.

Glej, kot metulj na spečem cvetu  
moj duh na tvoji je pristal samoti,  
da prebudi te k družnemu poletu,  
da molk ti prerodi v vonjave spev,  
ki solncu in teminam gre nasproti.

Čuj, želj odmevi trkajo na popje,  
lahno rosti jim moja misel nad.  
Odpri se, da se kakor zlato kopje  
poženeva v brezbrežje hrepenenja  
odgovorov in novih solnc iskat.

MILICA SCHAUPOVA:

## V Parizu.

(Konec.)

Da pariško občinstvo ljubi gledališče, da mu je potrebno, ni čudno. Bolj čudno pa se mi zdi, da polni posebno ob nedeljah klasično „Comédie française“ in „Odéon“, čeprav igrajo prav „nemoderna“ dela, razen klasikov Ludvika XIV, tudi druga preizkušena, klasična dela. Saj sta to stavbi, ki predstavljata čisti francoski duh.

Študent, ki je hotel spoznati francosko literaturo, je šel radoveden k taki predstavi. Kako more učinkovati danes Racine, Corneille?

Dvorana polna kot bi šlo za najnovejši uspeh. Obrazi bolj čisto francoski kot v drugih gledališčih, tujcev z Montmartra ni zraven; izrazi resni, svečani. Tema. Na razgrnjenem odru nastopajo kralji, poveljniki, ministri; toda v vsaki igri le 4 ali 5 oseb.

Govore: vsak verz en sam pojoč val; vsaka gesta preračunano umerjena; ne, vse, karkoli je zločin, izbruh strasti, je poteklo za odrom. Na njem je le razum, stroga volja in patetična beseda.

Po navadi dajejo dve klasični stvari skupaj. Gledalci so mirno zdržali več ur, ob koncu dejanj pa — burno ploskanje. Parižan, ki je podnevi z ravnodušnim obrazom hitel mimo tebe, je zdaj pokazal svojo dušo: iz žarečih oči gleda ponos in ljubezen: „To je naša prava umetnost, ki je znala usušnjiti vse narode. To smo — mi!“

Najbolj čaščena, najbolj splošno ljubljena — opera! Zasluži spoštovanje za vse to mogočno bogastvo, ki se košati po pročelju, po hodnikih, sprehaja-

liških in dvorani sami. Vsa umetnost prejšnjega stoletja se je strnila, da si postavi spomenik. Še danes so lože in parter polne občinstva v frakih, v svili, tenčicah in briljantih; žal, tudi oder je tako, kot je bil nekoč: iste kulise, isti kostimi, ista godba. Tudi drugod igrajo iste opere, a tu nas tradicija — dolgočasi. Godba in pevci niso dovolj močni, da bi ob njihovem petju izgubili neugodni vtis. Simpatičnejša nam je bila „Opéra-Comique“, kjer tudi dajejo opere. Pričakovali smo od nje manj, zato smo bili včasih prav prijetno presenečeni.

Bolj navdušujejo pariški koncerti. Pariški virtuoz, potem pa vsi svetovni mojstri, ki nudijo „elite“ večere. Bolj poljudni so veliki koncerti družb. Pasedeloup, Colonne in drugih. Velikansko gledališče, n. pr. Châtelet, na odru dvesto umetnikov. Ko prvič zazvene glasbila v skupnem akordu — te mogočni, polni glas pretrese. Vsak teden nov, vedno prvovrsten in umetniško dovršen program bodisi starih ali tudi najnovejših skladateljev.

Tudi Montparnasse kliče v svoj krog. Precej tihi bulvarji. V zadnjih nadstropjih razsvetljeni ateljeji — domovi umetnikov. Na križišču vabijo velike kavarne: „La Rotonde“, „Le dôme“ ... zbirališča umetnikov. Na stenah visi slika ob sliki — na prodaj ali vsaj na ogled. Pod njimi ob kavi — izbraniki vseh narodov, ki so prišli v Pariz iskat slavo. Tujcu, ki ne spada v njihov krog, se zdi kavarna brez godbe in brez časopisov dolgočasna. Sicer je nad kavarno Rotonde — plesišče.

Bolj vabljivi so kabareti, ki kličejo z živo poslikanimi zunanji steni: „The Jokey“, „La Cigogne“ in drugi. Tudi originalno na svoj način. Prenapolnjen, majhen prostor, izza oblakov dima se smejejo na steni kričavo barvane, ekscentrične figure. Pod njimi sedé gostje, se smejejo, pijejo, mečejo barvaste trakove — pravi pust; drugi gledajo zdolgočasno v strnjeno, potno gnečo, ki predstavlja noge, ker plesat ni mogoče. „Jazz“ igra, zapeljuje. — Ob vsakem drugem večeru stopi tujec rad v kino, ne radi filmov, ki jih lahko vidi doma, ampak radi dvoran. Velika, svetla reklama kliče v „Paramount“. Elegantni vratarji, vodniki! Po hodnikih, ki jih mirno osvetljujejo bogati, a nevsiljivi lestenci, po mehkih preprogah v dvorano. Mesto filma skačejo zdaj na odru razkošne girls, pleše umetnica. Potem slike iz vsega sveta. Potem resen, potem še komičen film. Več ur ob umetniškem spremljanju številnega orkestra.

„Goumont Palace“ je manj bogat in skladen, a — velikanski. Bil je nekoč zidan cirkus, nenavadnega obsega. Tisoči in tisoči najdejo tu prostor, vsi dobro vidijo na oder, kjer je program še bolj pešter in nastopajo tudi akrobati, čarovniki in drugi.

Seveda pariški kinematografi hitro sprejmejo nove filmske iznajdbe, ki si jih je treba kar najhitreje ogledati.

Zabavišča „visokega sveta“ ostanejo študentu v splošnem neznana. Vendar se njihove prav drage kavarne zelo malo razlikujejo od ostalih. Imajo pač to prednost, da revež ne vstopa vanje. Sicer pa imajo svoja zasebna gledališča in zasebne veselice, kamor pride le ozki krog povabljenec, med katerimi ni nikoli študenta — brez polne listnice in brez „zvez“.

Vendar kdor zna, ta zasledi še marsikateri zanimiv kotiček. Eden takih je — turška kavarna daleč od vseh središč, tik ob mošaji. Na vratih — Turek molče odpira železna vrata v turški svet. V skrivnostni luči mavriške dvorane sede na divanih — gostje. V sredi — majhen vodomet, ki pada v razsvetljenih biserih. Tuja, arabska godba udarja na uho. Sicer je tiho. Ob turškij kavi,

ob pristni orientalski slaščici spregovoriš s tovarišem tiho besedo ali molčiš v udobnem brezdelju. Glasnejša je restavracija izza kavarne.

So še čisto drugačni večeri: na plesišču zamorcev in še drugod in drugod. Kdo bi znal odkriti vse?

Vse burno, vedno novo doživljanje pariških zabavišč je tujca raztreslo, zmedlo. — Kako blažljivo, kako pomirjujoče pa rosi nanj blagoslov tihih večerov, ki vabijo s skromnimi, komaj vidnimi napisi v svoj svet, ki ni poln glavnih množic in ki vendar pomeni veliko moč. Ali pa spoznaš na Sorboni ali v restavraciji študenta, ki te povabi v svoj krog; včasih dobiš na cesti v roke majhen list, ki te vabi k predavanju te in te družbe, skrita vest iz časnika te opozori na to ali ono.

Tako jih počasi spoznaš; one, ki se s trudom in žrtvami bore za novo umetnost.

„Art et Action“, mala družba, ki išče novih snovi in novih izraznih moči. V stari montmartrski ulici, še na podstrešju, so postavili majhen oder: trame so v svojem stilu okrasili s pestrim papirjem, kulise — same ravne papirnate ploskve, vse primitivno. Na lesenih stopnicah sede povabljeni gosto drug ob drugem, zro na nenavadne postave na odru, poslušajo, iščejo smisla filozofskega temnim besedam in — krikom.

„Phalange artistique“ — tudi delavec hoče svojo umetnost, svoj oder in svoje igralce. Zdaj igrajo tu, zdaj tam. Dela socijalnih mislecev in umetnikov, posebno povojne drame. Tudi tu se včasih nenadoma strga papirnat zastor, svetilka noče goreti, a kaj to! Ljubezen do umetnosti vzbuja v teh delavcih-igralcih čudno moč, da ustvarjajo mnogo lepote — ta ljubezen posvečuje ves večer, navdušuje tovariše ter one, ki znajo čutiti z njimi.

V čisto drugem delu mesta si je ljubitelj marijonet ustvaril majhno gledališče za prijatelje in širše znance. Spet ozke stopnice, podstrešen prostor, klopi; po zidovih vise marijonete vseh časov; na malem odru nastopajo groteskne figurice. Človek gleda in se smeje svoji karikaturi. Kdor izumi nov način, tu preizkusi njegovo vrednost.

Počasi spoznaš one, ki hočejo s tehtno besedo poseči v javno življenje.

Nekateri v številnih društvih, ob večernih sestankih lomijo besedo ob besedo, da bi dala nov, močnejši zvok. Mnoge so šibke in jih vzdržuje le dobra volja početnikov; peščica oseb se trudi, da bi našla resnico, a zabrede ponajveč v vprašanja, katerih rešitev ne služi nikomur.

Druga društva kličejo v svoj krog velike množice; njihovi voditelji so vpoštovane pariške osebnosti: „Société du Faubourg“, ki vlada na bogati avenuji „izvoljenega“ okraja. Tu se ob lepo tekoči besedi dobrih govornikov često razčisti marsikateri motni pojem, razbistri marsikatera literarna vrednost.

Vse drugačnega pomena so predavanja velikopotezne „Panevrope“. V okusni dvorani stare palače se zbira občinstvo. Sami resni obrazi, priklicani od bogvekd; pogledujejo se z mislijo: ozek je naš krog in vendar je tu bodočnost Evrope. Pred zeleno mizo sedejo govorniki: sami priznani politiki, ekonomski. Diplomatsko mirna, a resnično dokazujoča je beseda; ob njej se samo čudimo, da se kljub tem jasnim računom še vedno bori država proti državi — radi gospodarstva, radi manjšin. — V resnici pa se slabimo vedno bolj, dočim rase moč izvenevropskih narodov. Padle bi obmejne carinarne, uredili bi proizvajanje tovarn; sovraštvo med narodi bi ob gospodarskem procvitu ne



imelo več smisla, mir bi zavladal vsaj v razsekani Evropi. Politiki so govorili, ne nepraktični zanešenjaki. Nova vera prevzame poslušalce.

Spoznaš druge, ki se tudi bore za človekovo srečo. Toda ti ne prepričujejo s praktičnimi dokazi; to so oni, ki se jim množica smeje — idealisti! Vendar se je mnogo borcev lotilo reforme začevši na prav materijalnem polju — na prehrani. Odkriješ majhne restavracije, kjer kraljuje vegetarijanizem v različnih merah — vse tja do onih, ki ne jedo drugega kakor nekuhano zelenjavo. Smejal bi se človek, a zresnil se ob živem izrazu teh suhih obrazov, v katerih pa žari dvoje samozavestnih, vsebine polnih oči, ki govorijo: živ dokaz smo, da se da veselo živeti brez vaših priljubljenih strupov: mesa, alkohola, nikotina, ki vam krajšajo življenje in mu jemljejo ves svobodni polet duha. Kaj nam vaši pusti kabareti, vaša gnusna zabavišča, mi gremo iz mesta ven in smo okrog ognja, ob pesmi — spet otroci, ki se ljubijo. V vrsti velemestno žarečih večerov so ti v svojem prisrčnem krogu kot pritajen, svež pozdrav domačih planin.

Zopet drugi težijo za istim ciljem z neprikritim klicem po miru med narodi: pacifisti. Mnogo združenj je. Ena, „Mednarodna ženska zveza za mir in svobodo“, je nastala sredi največjega nacionalnega sovraštva, ob zasledovanju policije. V tistem strašnem času so se upale zaklicati v svet ženske: Ve, ki vam srce še ni otopelo, zyežite se, uprite se temu blaznemu klanju! Klic je bil še prešibek, prenov, da bi zmagal. Vendar je Wilson sam upošteval resolucije, ki so jih 1915 postavile v Haagu. Iz vročih propagandnih besed slutiš grozni strah za sina, moža, fanta njenega: Krepimo se, delajmo, poizvedujmo, da nas nova vojna ne preseneti prekmalu. Čim več nas bo, tem močnejši bo naš krik! — Skioptične slike spremljajo besede: samo maske, za otroke, žene, vojake; potem statistike; potem slike iz pretekle vojne... Gledalcem se lasje ježijo. Ko bi večina hotela! Pa se z malodušnim pogledom ozira drug h drugemu: malo nas je... Da bi vsaj nekoč venec miru objel ves svet...

Za ta venec se bore tudi drugi. V rokah ga drži Kristus sam. Z njega nosi ljubezen v njihove tihe družbe: kvekerji! Njihova pot sega nekaj stoletij nazaj v eno številnih izvincerkvenih sekt — misticizma. Iz Anglije, kjer je najbolj razširjena, pošilja svoje ideje v vse dežele. Njen boj proti materijalizmu ne ostane samo teorija: velike svote darujejo za trpine, strežejo bolnikom. Ko stopiš že prvič v njihovo družbo — nisi več v Parizu tujec.

Ljubezen med ljudmi in z njo združena borba proti vojni je tudi cilj — teozofu. Toda samo en cilj. Brošurice, ki jih izdajajo, govore še o študiji vseh ver, filozofij in znanosti ter o prodiranju v še neodkrita zakona narave in v prikrita človekove moči.

Nenavadna stavba čudnega stila, ki te spominja skrivnosti orijenta, te sprejme v svoje tihe, lepe prostore. Zgradili so jo pač bogati člani. Vendar so obiskovalci tihe hiše prav različnih stanov, napol strgani delavci tudi ne manjkajo. Kdor se ni še vtopil v njihov nauk, v to tuje izražanje, ki izvira iz tibetskih višav, ne razume ničesar. Ko ti star član razloži to in ono, te marsikaj navduši in se čudiš, da sam nisi prišel do priproste resnice; toda potem te prime vrtinec okultizma, da sam ne veš več, kam bi z zmedenimi mislimi. Braniš se, a moč njihovih čudno izrazitih oči, besede najtrdnejšega prepričanja o lastnih izkustvih te čisto prevzamejo.

Bolje je, da stopiš v njihovo bogato knjižnico študirat sam, iskat resnico, svojega Boga in si že njihov tovariš. „Naših članov je malo, a pravzaprav so naši vsi, katerih misel je vrtala v resnice, ki so nas jih učili verovati!“

Tu v njihovem malem krogu nisi več sin tega in tega naroda, nisi več v Parizu, tu je ločitev od vsega, kar je kakor Montmartre doseglo višek: duh je premagal — telo! —

Pariz, ti mesto mogočno, sijajno!

Gledali smo te, zaživali smo s teboj. Omamljal si nas, nisi dal časa, da bi od vtisov zmedena glava rodila sodbo o tebi.

Potem smo si zaželeli domov. Zato, ker smo sinovi dehtečega zraka, polj in gozdov. Prešinila nas je sicer bol, ko se je premaknil vlak, da nas ponese vedno dalje od tebe, najbrž za — vedno. Vendar ne zameri, da smo kljub temu z veseljem pozdravili domačo zemljo.

Tudi ne zameri, da je v tišini našega domačega življenja, daleč od tebe, misel začela razkrajati tvojo omamno lepoto.

Gre ti vsa tvoja slava. Kdor je pazno prisluškoval tisočerim utripom tvojih žil, tega si priklenil nase, da te ne pozabi nikoli več; v spominu nate bo vedno kaplja bridkosti od neutešenega hrepenenja po tvojem bogastvu.

Vendar smo skusili prodreti v tvoje najtišje, najbolj prikrito duševno življenje. Odpusti, če smo zaslutili v njem tiho bojazen.

Še si poln ponosne zavesti: moj jezik je bil vladar vseh jezikov, moja umetnost je bila kraljica vseh umetnosti, vse moje življenje je posnemal ves svet.

Danes je moje življenje še najbogatejše. Danes se kitim s svojo in še z lepoto — vseh dežel. Toda? Mar večina teh tujih lepot ne krha moje davne slave, mar moderna mednarodna umetnost ne zapostavlja neprestano vsega-mogočnih francoskih klasikov? Mar ne uničuje ameriški denar mojih davnih častitljivih ulic, polnih starih palač? Bo res padel tudi moj stari Quartier Latin? Mar ne gine pred praktičnostjo sodobnega življenja vsa nekdanja galantnost, pristrčnost? Mar moji otroci ne ploskajo že preveč plesu in bučanju — zamorcev?

In še ena prav bridka ti je misel: Naša elita? Mar ne govori le angleški in se ne oblači po angleškem okusu in se ne obnaša kot Anglež, če hoče biti prav elitna? Zlo že prodira v širše kroge.

Nič ne maraš priznati, da te v dnu vse to boli; delaš se, kakor bi ti sam tako hotel in bi bil ponosen na vso to pestrost. Rad pustiš, da tebe samega prebuči ves tuji hrup, kakor bi se bal mirne misli v bodočnost...

Preveč si se opajal v slavi, da bi kdaj ne jokal ob tekmečih, ti, ki stotletja tekmecev nisi poznal!

DR. KORNELIJA SERTIČEVA:

## Gozdna šola v Topolščici.

**Z**dravje je najvažnejša osnova, na kateri se morejo dalje graditi telesne in duševne sposobnosti človeka. Kaj pomaga bister um, močna volja, če človeka bolezen ovira, da ne more razviti svojih vrednot. Ni žalostnejše slike, kakor je oster razum, v krhki lupini telesa vklenjen v okove bolezni. Take žalostne slike srečujemo vsak dan in često smo še njih sodniki. V koliko in zakaj smo pri teh nesrečnikih prizadeti, v čem je dolžnost roditeljev in odgojiteljev dece vobče?

Do 7. leta je skrb za bodočega človeka prepuščena edino-le roditeljem; seveda pridejo tu vpoštev tudi dojlja, babica, tete in drugo okolje, ki ima često prevažen vpliv na otrokovo življenje. Od 7. do 14. ali celo do 20. leta pa odpade ta skrb na šolo, dom in družbo, ali v prvi vrsti na šolo. Pri tem ne mislim samo na ono težko nalogo dobrega pedagoga, na ugotavljanje duševnih sposobnosti in na odgoj teh zmožnosti, oziroma na prilagojevanje v poučevanju. Že davno je znano, da je razlika v duševnih sposobnostih že pri zdravi deci, kaj šele pri slabotni, telesno in duševno manj vredni deci! Svrha šole je taka vzgoja, da dete vzposobi za kasnejše samostojno življenje, t. j. da se more privaditi pogojem, katere mu življenje vsiljuje, se jim čim bolj prilagodi in se more vzdržati v težki življenjski borbi. Kako pa naj se ta edino pravilno pojmovana svrha šole doseže, ko so med učenci slabotni in bolni otroci, od katerih po krivici zahtevamo to, kar od zdravih?! In vendar bi morala biti dolžnost šole, da vzpodbudi za življenje te in one. Gotovo si vsakdo želi, da bi takega krhljavega, bolehnega malčka izoblikovali v človeka, ki se ne bo čutil ponižanega in zapostavljenega člana človeške družbe, ki ne bo iskal tuje milosti, nego se bo zavedal, da tudi on sam nekaj pripomore do splošne blaginje. Kako se da to doseči? Le s skupnim sodelovanjem vzgojitelja in zdravnika.

Čeprav je naša država med onimi, ki so po vojni največ storile za povzdigo narodnega zdravja in higijenskega izobraževanja, je bilo vendar treba mnogo časa in navora, da se je ustvarila taka šola. Danes sicer mnogo govore in pišejo o šoli v prirodi, na solncu, na zraku itd., ali vse to je bolj na papirju kot dejansko ter imamo doslej samo eno šolo v prirodi, ki je osnovana na principu stalnega sodelovanja učitelja in zdravnika, in to je gozdna šola v Topolščici.

Prve šole so vznikle v Švici nekako sporedno s snovanjem zavodov za lečenje bolne, zlasti tuberkulozne dece. Te šole so imele spočetka mnogo nedostatkov; bilo je v njih največ takega, kar bolj ugaja očesu lajika, nego kar bi odgovarjalo zdravstveno-vzgojnemu sistemu. Šele zadnje čase, ko so spoznali veliki pomen dečje tuberkuloze, so nastali tudi novi pojmi v lečenju in preprečevanju te bolezni; začeli so ustanavljati posebej dečje oddelke za lečenje in pobijanje tuberkuloze; šola v prirodi se je izpopolnila tako, da je njeno delovanje res istočasno telesno in duševno. Naša šola na prostem je že kakih 5 let, je štiri-razredna osnovna s pravico javnosti, učiteljici sta mariborski šolski sestri, ter temelji na skupnem delu učitelja in zdravnika. Deca ne sedi v zadušnih zaprtih šolskih prostorih, ki se le slabo ali nič ne zračijo, z milijardami raznih klic v zraku, kakor je po mestih posebno po nižjih šolah, ko so v enem poslopju nameščene 2 ali 3 šole z dopoldanskim in popoldanskim poukom; naši otroci so vedno zunaj, v svobodni prirodi na svežem zraku. Poleti je pouk v gozdni senci, po zimi pa sede

dobro zaviti v odprti verandi. Okrevanje ali zdravljenje bolnega deteta često dolgo traja, naša šola jim omogoči, da radi lečenja ni treba prekinjati učenja. To izgubljanje časa je tudi s socijalnega vidika zelo važno; saj vemo, da razmere, v katerih žive naši malčki, niso baš rožnate, pa je zato dragocen vsak dan, s katerim se bližajo svojemu samostojnemu zaslužku. Pri mnogih otrokih, ki so bili v šoli znani kot topi, zabiti, raztreseni, se je pokazalo, da so bolni, ni jih bilo mogoče poboljšati s šibo ali drugo kaznijo, nego samo z zdravljenjem. Tako smo tu popravili bolnemu detetu marsikatero krivico. Da navadimo otroka na higijenski način življenja, nam v tem smislu ne koristi najboljša knjiga z lepimi ilustracijami, zabavnimi članki in pesmicami toliko kakor življenje tedne in mesece v dečjem okrevališču. Kadar je predpisano, leže otroci po cele ure, a ko pride čas za pouk, telovadbo, ročno delo ali igranje, se veselo odpravljajo po svojih novih dolžnostih. Pod vodstvom učiteljice pletejo otroci košare, vezejo, slikajo vaze, škatlje itd. Torej se resno uče in pripravljajo na življenjsko delo. Dete postaja z lastnim delom samostojnejše, dviga se mu samozavest, kar je zelo važno za razvoj značaja. Če je dete zaposleno, ne utegne misliti na svoje zdrave tovariše, na svojo manjvrednost; delo ga čuva otožnosti, dviga ga in bodri, ko vidi, da z delom lahko celo pomaga še bednejšemu tovarišu. Otroci so napravili že toliko del, da smo po raznih krajih priredili že loterije, uspeh je bil vsakokrat nepričakovan, tako da se bo s tem denarjem omogočilo zdravljenje nekaterim siromašnim bolehnim otrokom. Naše petletne izkušnje nam jasno pričajo, kako velike važnosti je, da se slabotna deca uči pametnega in primernega dela.

MILICA SCHAUPOVA:

## Moderna soba.

Izba na kmetih ima poseben značaj. Res je tudi potrebna sprememb, posebnost v higijenskem oziru; vendar nič ne moti bolj kot „moderen“ kos v premožni kmetijski hiši sredi pristno slovenskega, častitljivega pohištva. Ves čar sobe je uničen; tako moderniziranje vzbuja le posmeh ali jezo prav tako, kakor če obleče kmečko dekle mestno krilo in misli, da je postalo lepše.

Drugače je v mestu. Tu o starovernem duhu ne more več biti govora. Vihrava moda ustvarja vedno nove oblike. Prvotno so nastajale le po življenjskih potrebah, pozneje so postale izraz okusa vladajoče plasti (plemstvo XII. stoletja...) ali tudi samovladarja (Ludvik XIV. v Franciji...); včasih se je v njih zrcalilo duševno razpoloženje dotične dobe („empire“ iz študija antike). Danes govorimo zopet o stanovanju, ki ga v prvi vrsti določa praktičnost življenja in ki je pod tem geslom našlo novo lepoto.

Poslovili smo se od stoletja romantičnih sob, kjer čudne stvarice na mizicah in poličicah in na stenah vse vprek spominjajo na pretekle dogodke, daljna potovanja in umrle ljudi. Zbogom sobice z zagrnjenimi okni, za katerimi med preštevilnim pohištvom zaduhlo sopejo spomini iz žametnih al-

bumov, iz izsušenih rož! — Pa je bilo toplo in domače v teh sobicah; čemu bi uničili njihov čar? — Razvoj ne pozna sentimentalnosti. —

Duša doma je žena. Dom je odsev sprememb, ki jih ona doživlja.

Danes je žena otresla z ram prah teh zaduhlih, brezdolja polnih sob in je stopila v svet solnca, prostosti.

Danes ni več tisto nežno bitje, ki mu je mesto le v tišini doma. Ljubi ga kakor nekoč, le njegova sužnja noče biti več. Delavka izven doma ali pa mati in gospodinja, vsaka ima pravico in dolžnost, da najde v teku dneva dovolj časa, da ga posveti lastni izobrazbi ali tudi razvedrilu; edino tako more biti svojemu možu sveža družica in otrokom radostna mati in vzgojiteljica.

Zato si je današnja žena ustvarila praktičen, priprost, zdrav dom.

Drugi vzrok, da je novi čas brezobzirno stopil v sobo in vrgel vse nepotrebno skozi okno, je čisto umetniškega značaja.

Neumno bi bilo sicer trditi, da je soba bogataša, ljubitelja starin, vsa v stilu gotove dobe do najmanjšega predmeta — brez vrednosti in brez lepote. Nasprotno, vsi ti predmeti so neprecenljivi spomeniki časov, ko je bil vsak posamezni kos edini svoje vrste in so umetnikove roke božale njegove oblike mesece in mesece.

Toda 19. stoletje! Odkar se je razvila industrija, je umetnost strašno obubožala; stroji so začeli na vso moč tvoriti dan za dnem — posnetke starih umetnin iz ničvrednih snovi, da bi jih za mal denar mogli nuditi vsemu širnemu občinstvu. Toda kako vrednost morejo imeti taki slabi posnetki?

20. stoletje se je spametovalo. Čas industrije je čas čisto novega tempa, čemu bi vsa oblika življenja ostala tara in posneta? Osvobodilo se je tradicije in ustvarilo nov slog, času primeren. Zato proč z ostanki tega šibkega stoletja; kar je nepotrebno in zastarelo med staro šaro, ali še bolje — v ogenj!

Izpremenila se je predvsem zgradba hiše same: solnčni, zbrani prostori, široka okna itd. Seveda je malokdo tako srečen, da sme bivati v taki novi hiši. Vendar je v vsaki sobi možno izvršiti spremembe, ki jo naredijo — sodobno.

Prvo in glavno je — stena sobe. Legi sobe primerna, sveža barva in okusen moderen vzorec bodo dali sobi vtis mehke svetlobe in radostne snaznosti.

Žrtvovati moramo torej predvsem strošek za preslikanje; če je le mogoče, bomo vzeli slikarja prve vrste, razlika v ceni ne bo tolika. Toda zato nam ne bo več treba zakrivati lukenj in madežev s slikami prav različne vrednosti, tudi nam ne bo treba vesti toliko okusnih ali neokusnih stenskih preginjal nití obešati po stenah preproge, kar vse le nabira prah.

Danes polagajo na stene toliko važnost, da jih v najnovejšem času slikajo z oljnatimi barvami — umetniki. Taka stena je zelo higijenična, ker se da umivati.

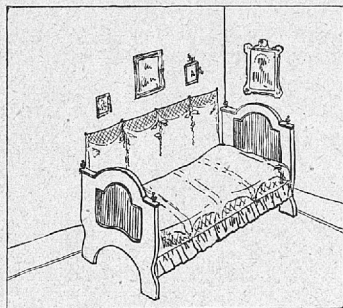
V taki sobi pohištvo nima več pomena kot okras stene, temveč postane le nujen predmet. Saj mora biti v sobi prostora, da se more človek hitro gibati; preveč oglov ovira. V novih hišah so včasih omare vzdane v steno.

Pohištvo, kar ga vendar rabimo, mora imeti kolikor mogoče malo robov, še manj rezljanih, zverženih okraskov. Čemu bi gospodinja tratila čas in cele ure potrepljivo brisala prah v teh luknjicah in zarezah? Pri tem pa to pohištvo, včasih prepodobno zabojem, ni brez skrbne lepote: brez baharije je, trdno in plemenito v svoji priprostosti. Kljub tem skupnim lastnostim pa

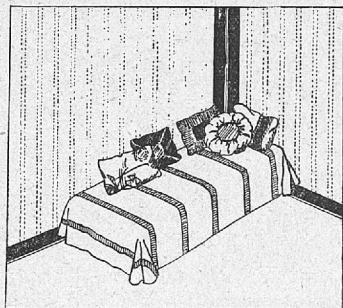


more imeti vsaka oprema svoje posebne poteze. Toda kam s starim pohištvo? Obdržiš le ono, kar je res potrebno; vse številne mizice, etaže, poličice, vseh vrst stoličice so sobi le v breme. Rešimo se tudi kosov, ki se s pretirano zavitimi obrisi preveč oddaljujejo od ravne linije.

Pohištvo v spalnicah za dve osebi bomo pač morali obdržati. Toda tiste nesrečne postelje, ki se košatijo v jedilnici ali sploh v sobah za eno osebo! S svojo težko maso, ki zavzema toliko prostora, kvarijo vso sobo. Praktična sodobna mesta so si znala pomagati: ostale so vzmeti, ostala je žimnica, vse kot poprej, le leseni končnici, ki izdajata posteljo, sta izginili. Seveda so take nove postelje na prodaj. Vendar se dajo tudi nekatere stare postelje tako preurediti. Sicer pa stane mizarsko ogrodje prav malo; saj so ostali posteljni deli isti. Po stari navadi posteljo pokriješ s preprogo ali moderno tkanino, tako da visi do tal, ob steno prisloniš nekaj okusnih blazin in imaš moderen, udoben kotiček. V sobi s tako posteljo z veseljem sprejmeš gosta in ga posadiš na novo zofo, ki nič ne izdaja, da je pravzaprav čisto postelja po stari navadi.



Postelja prej.



Postelja sedaj.

Zelo važna je v novi sobi oprema okna. Stena sama je sveža in pestra, ni treba torej da bi okno preveč zagrinjali in s tem v poltemi prikrivali prah in neurejenost, če že glasni klic po zraku in svetlobi ne govori dovolj proti temu. Ob straneh okna padata dve temnejši gladki zavesi, ki mu tvorita ozek okvir. Barva mora biti v skladu s steno. Lepa in radi sosedov praktična je tudi srednja zavesa, ki pa ne sme biti iz pregoste tkanine; radi svetlobe je najbolj priporočljiva bela srednja zavesa. Vložki so lepi, toda nikakor ne nujni niti vedno okusni, posebno če jih je preveč. Zastor pada v priprostih ravnih gubah. Narodni motivi ali moderen vzorec v barvah daje stranski zavesi domač in prijazen značaj. Mesto srednje zaveso so praktične tudi vitraže, (posebni zastorčki čez spodnji del šip), ki so itak že zelo v rabi. Motijo pa bele zaveso (tovarniško delo), ki so preprežene s samimi zavoji in rožicami in listki, ki jih žal mnogo preveč kupujemo in še vedno za predrag denar, ker je tako zastarelo blago čisto brez vrednosti.

Po noči prevzema vlogo okna — luč. Če je vsa soba uboga in neokusna, lep senčnik okoli žarnice ji vdihne lep, sodoben dah. Stran s papirji, poslikanimi z neokusnimi sličicami, proč z dolgočasnim steklenim ali celo železnim krožnikom, ki mu je mesto le v pisarni. Prav malo stane ogrodje iz

žice, ki si ga spretna žena naredi tudi sama; nanj napneš barvasto blago, zopet v skladu s steno, na notranji strani pa belo blago, da bolje odseva svetlobo. Nič ni treba, da je blago kakorkoli nabrano ali okrašeno z zlatimi čipkami ali črnimi silhuetami: črno vrstico napneš na robovih, posebno na nabirku, da skriva šive, in senčnik je narejen. V spalnici je senčnik majhen in sme imeti prav različne, originalne oblike: polkroge, kocke itd. V sobi, kjer se okrog mize zbira družina, mora biti širok, da pada svetloba na vso mizo.

Preglejmo si še drugo opremo v stanovanju in se rešimo vsega, kar je nepraktično, nelično, neokusno. V teh predmetih, ki pokrivajo poličice in mizice in stene, je prejšnje stoletje največ grešilo; soba je bila pravi muzej: na steni japonske pahljače ob starem orožju, fotografije ob krožnikih iz gipsa, paličice rezljane z žagico, šopi suhega cvetja, zbirke školjk; na mizah vaze vseh stilov: japonske, klasične, baročne, zraven osladni kipci iz kake moderne snovi, plesalke iz papirja, albumi in tako dalje brez konca. O kaki enotnosti, skladnosti ni bilo govora. Pogled hiti zbežan od predmeta do predmeta, zadovoljiti ga ta preoblenost ne more.

Vsaj nekaj teh cenениh lepote ima vsakdo. Kam bi z njimi, če pa na vsakem predmetu živi drag spomin? Kar ima res razen okrasa še kak drug pomen, v skatlo in v predal, kjer prah ne bo dalje razjedal teh ljubih stvari. V omaro tudi preobilica posodic, vrčev, tudi srebrnih predmetov, ki se posebno v premožnejših hišah košatijo na jedilnih omarah! Kadar boš gosta pogostila, bo že videl, da imaš lepo posodo; ni treba, da bi jo prah delal neokusno.

Vse ostalo pa neusmiljeno v ogenj, da bo hiša čista prahu, slabega okusa in — bacilov. Da bi nikomur ne prišlo več na misel kupovati ropotije, ki jih razpečavajo brezvestni trgovci, da iz ničvrednega blaga črpajo denar in si manejo roke nad neumnostjo ljudi, ki jim nasedajo.

Posebno trgovina s slikami je žalostno poglavje zase. Slike preračunane na najnižje instinkte ali pa na romantično sentimentalnost ali pa kopije v barvah, da oči bole! Češ, ljudje si žele le takih. Toda zakaj vidimo tako redko dobre posnetke po priznanih slikah? Ker bi bilo manj zaslužka zraven?

Na naši steni rabimo malo slik, morda celo samo eno; seveda ne sme imeti velikosti razglednice. Taka manjša slika ne sme viseti nad pisalno mizo, ali pa na manjši steni, ali tudi pod večjo sliko. Seveda originalov ne zmore vsakdo; potem naj bo slika vsaj posnetek po kakem velikem mojstru ali pa naj bo modernega stila. Okvir je boljši gladek in iz enobarvnega lesa kot pa dvomljivo zverženo in pester. Slik ne obešaj pod strop, temveč nizko! Fotografije so brezbarvne in zato stene ne okrasijo. Posebno skupine ljudi so naravnost neprijetne in brezpomembne; človek jih vidi le, če jih pogleda od blizu. Zato s fotografijami v predal ali v album.

Od ostalih predmetov, ki delajo sobo toplo, je zelo priljubljena vaza, Toda mesto desetih vazic vseh kalibrov naj bo v sobi ena sama, ali največ dve. Grozen je pa pogled na dve enaki vazi položeni na mizo, ali na polico, med njima kak kip: pravi oltar! Če nimaš lepe vaze, tudi ne toliko priljubljene lončene, pobarvane v narodnem ali modernem stilu, vzemi rajši stekleno posodo brez vseh okrasov kakor pa vse posuto z reliefnimi figuricami in rožami. V vazo predvsem — nikar papirnatih cvetlic, tudi izsušenih ne, ker so mrtve in skrajno nehygienične. Dotakneš se jih in meglica prahu se dvigne ob njih. Pozimi ne zmoreš zlahka svežih cvetlic; odtrgaj smrekovih vejic ali drugega zimzelena in ga večkrat menjaj, da bo sveže in zdravo. Tudi raznobarvno jesensko listje, lepo ubrano v šop, je neprimerno lepše od ka-

kršnihkoli svilenih ali celo steklenih cvetlic. — Rastlina v lončku je vedno zelo drag sestanovalec. Na stojalu ob oknu, tudi na mizi bo vedno nudila ljub pogled. En sam kipec se ob zelenju lepo poda. Toda če ni umetno delo, bolje nič. — Vtis skladnosti in domačnosti da knjiga, na mizo položena, ena ali dve knjigi, posebno če sta lepo vezani. Tudi sicer knjig ni treba skrivati. Nekaj lepo razvrščenih na primernem mestu so vedno lep okras. Vendar se prah v pokoncu stoječih zelo nabira.

Veliko vprašanje je razvrstitev ročnih del. Zopet velja pravilo: malo naj jih bo, a ta naj bodo okusna. Na postelji in posebno na zofi več blazin. Belih rajši ne; pač pa žive barve na temnem blagu, vzorec ne predoben, tudi ne v stilu posnemanja narave. Isto velja za stenska varovala, če jih kdo ravno želi. Saj prave narave z duhom in svežostjo vred posneti ne moremo. Bilo bi tudi nepotrebno, ko pa jo imamo živo in samoniklo — zunaj. Če jo že uporabimo, naj bo to v narodnih motivih, sploh stilizirana in fantastično spremenjena. Bolj moderni pa so geometrični, velikopotezni motivi, posneti iz tehnike. Vezenine na belem blagu, so manj priljubljene, ker morajo biti zelo fino izdelane, dočim je delo v barvah izvršeno s par vbodi. Čipke, kvačkane iz debelega belega sukanca, so skoraj vedno nemogoče. Idrijske in druge čipke, predvsem izdelane z iglo, pa se uporabljajo pod vazo ali sploh kot mizni prtiček, ki posreduje med predmeti na mizi in gladko, hladno mizno površino.

Žal uče premnoge učiteljice pri ročnem delu v ljudskih šolah mnogo neokusnosti. Vzele bi v roke katerikoli list za ročna dela in bi se kmalu nekoliko moderneje usmerile. Tako pa so krive, da tratijo deklice denar in svoj dobri vid za ročna dela, ki ne spadajo več v današnje stoletje.

Predstavniki posameznih strok, kakor n. pr. modernih ročnih del, keramike in drugih, ki tudi pri nas lepo uspevajo, bi seveda bolj izčrpno poročali o novem stilu časa.

Zeleti pa je, da duh časa vsaj do neke mere in po denarnih možnostih stopi v naše domove in izvrši kolikor mogoče mnogo sprememb pod geslom: praktično, higijenično, priprosto in lepo!

VIDA P.:

## VIII. kongres Mednarodne Ženske Zveze na Dunaju

od 26. V. — 7. VI. 1930.

### II.

O čem so razpravljale in kaj so sklenile zborovalke na dunajskem kongresu? Skupščina je obsegala delo v odsekih, zborovanja in večerna javna predavanja. Povsod so se obravnavala vprašanja, ki tvorijo področje ženskega gibanja: pravni položaj žene, ženska volivna pravica, javno zdravje, enaka morala in boj proti trgovini z dekleti, mirovna ideja in razsodišče, tisk, preseljevanje, poklicno delo žene, vzgoja in pouk, zaščita dece in mladine, umetnost, gospodarstvo, društvene zadeve.

Poročilo glavne tajnice je pokazalo, kaj je doseglo žensko prizadevanje v poedinih državah zadnjih 10 let. Pri tem se je poročevalka ozirala samo na one sklepe in uspehe, s katerimi se je Zveza obračala na Društvo narodov ter na vlade in javne oblasti. Preobširno bi bilo, če bi bila naštevala vse ono, kar so poedini Savezi storili pri svojem ožjem društvenem delu.

Zveza se je z uspehom potegovala pri vladah mnogih držav, da bi bile v mednarodnih delegacijah pri Društvu narodov in v Mednarodnem delovnem uradu zastopane tudi žene; l. 1920. so bile pri Dr. nar. 3 ženske, l. 1929. pa jih je bilo 14. Tudi k drugim mednarodnim zborovanjem pošiljajo sedaj države ženske delegatke; Norveška je lani imenovala žensko celo za voditeljico svoje delegacije pri mednarodni delovni konferenci. Najbolj se pač udeležujejo žene v mednarodnih posvetovalnih odborih za zaščito dece in mladine; statistika kaže, da tvorijo ženske skoro polovico članov v takih odborih. Tudi na letošnjo mednarodno konferenco za preureditev zasebnega prava v Haagu so mnoge vlade poslale s svojo delegacijo vsaj po 1 žensko članico. Največ mednarodnih zastopnic imajo severne evropske države, Angleška, Francoska in Ujedinjene države. Diplomatske zastopnice v inozemstvu imajo Ujedinjene države, Bolgarska, Angleška, Turčija, Rusija, Japonska.

Na Francoskem in Angleškem so ženska združenja dosegla, da se učiteljem ona leta, ki jih prežive v službi po kolonijah, štejejo v pokojnino, če pošiljajo v domovino pokojninske prispevke. Na Norveškem, v Tasmaniji in po nekod drugod so po prizadevanju feministk uvedli v vse višje deklinške šole tudi pouk iz ustavoznanstva. V mnogih državah so že izboljšali zakon o državljanstvu poročene žene. Na Francoskem so na žensko zahtevo ustanovili l. 1924. v okrilju ministrstva poseben urad, ki skrbi za širjenje higijenskih pojmov v domovini in po kolonijah, na Norveškem in Angleškem pa posebni nadzorstveni sistem za izseljence. V teh dveh državah se je Ženski savez z izdatnim uspehom zavzemal za zidavo modernih higijenskih stanovanj in je dosegel tudi, da dajejo občine ob porodu podporo bednim materam. Danski, norveški in finski zakon daje sedaj ženi isto imovinsko pravo kakor moškemu, domače gospodinjsko delo se šteje kot pridobitno delo žene v družini. Da so države sprejele Kelloggov pakt, je v veliki meri zasluga žen, ki že leta in leta vzgajajo javno mnenje po mirovnih smernicah. Kanada, Nemčija, Angleška, Francoska, Južna Afrika imajo za zaščito žene in mladine zakone, ki so jih predlagale ženske organizacije. Po ženskem prizadevanju prinaša sedaj časopisje manj nizkotnega in pohujšljivega čtiva. Na Peruvanskem so žene dosegle, da je vlada naložila onim inozemskim humorističnim listom, ki žalijo dostojnost, tako visoke davke, da je njih uvoz docela nemogoč. Prav tako tudi v Južni Afriki, kjer imata carinska in policijska oblast polno moč pri prepre-

čevanju nizkotnega tiska. V mnogih državah so sprejeli ženske v policijsko službo, kar se je odlično obneslo. Angleški notranji minister je zadnje dni določil, da se bo samo v Londonu zvišalo število policistk od 50 na 100. Celó v Tasmaniji imajo pri policiji nastavljene ženske, ki imajo ista mesta in isto plačo kakor moški. Angleška, francoska, tasmanska in letonska ženska društva so se zavzemala za ustanovitev posebnih fondov, s katerimi se šolajo jako nadarjeni siromašni otroci; tako ima vsak tudi najubožnejši otrok, če je posebno nadarjen, možnost, da se šola od osnovne šole do univerze. V teh državah imajo po vseh šolah gospodinjstvo in gospodarstvo uvedeno kot obvezen predmet. Finke si zadnje čase močno prizadevajo v parlamentu, da bi po angleškem vzorcu uvedli gospodinjstvo tudi kot vseučiliški študij. Skoro po vseh državah imajo poročene in neporočene učiteljice isto plačo kakor moški. Po severnih evropskih državah imajo državne šole v učnem načrtu tudi pouk o pomenu Društva narodov. Na prizadevanje avstralskega Ženskega saveza je vlada prepovedala užoz opija in kokaina. Dobivati ga smejo le zdravniki, toda pod posebno strogimi določbami. Po vseh državah so si žene priborile pravico do vseh poklicev, le svečeniške in nekatere juridične službe so ponekod še zaprte ženam. V Avstraliji sme vsaka mati ob porodu zahtevati posebno podporo. Drugod dobe uslužbene žene plačan dopust 4 tedne pred porodom in 6 tednov po porodu. Na Letonskem mora nezakonski oče plačevati ob rojstvu otroka prav vse stroške 10 tednov. Francozinje in Letonke so edine lahko poročale, da imajo poročene in neporočene žene enak dostop do vseh služb.

To bi bil v širokem obrisu uspeh ženskega dela pri oblastih; koliko so storile in kaj so dosegle žene pri podrobnem svojem delu, pa poročajo poedini Savezi doma na svojih letnih skupščinah. Tajnica je tudi pripomnila, da nekateri Savezi ne pošiljajo centrali točnih poročil in so žene tudi po neimenovanih državah dosegle marsikak uspeh.

Delo, ki naj bi ga po možnosti izvrševale društvenice v bodočih 3 letih, je bilo označeno v resolucijah in predavanjih:

Vztrajno se bo nadaljevalo delo za dosego ženske vol. pravice po onih državah, kjer je še nimajo. Kjerkoli je ženi odprta pot v politiko, se kažejo lepi uspehi. Resnica je sicer, da se mnogo žensk ne more navdušiti za politično delo; to pa ne zato, ker je morda žena za politiko manj nadarjena, nego ker jo odbijajo surove oblike političnega življenja. Vendar je sodelovanje žene v politiki potrebno. Po predavanjih, časopisih in s poukom mora žena spoznati, kako globoko sega politika v zasebno življenje, kako je pri tem tudi ona sama prizadeta in kako segajo politična področja drugo v drugo. Saj se n. pr. vprašanje o vzgoji in dobrotelnosti ne more rešiti brez vpoštevanja državne blagajne, ki je zopet odvisna od davkov, carine in drugih gospodarskih vprašanj, ka-



tera pa zopet segajo preko območja državne meje v zunanjo politiko. Še prav posebna naloga žene v politiki pa je, da si postavi in vzdrži pri svojem delu višji etični cilj, katerega si moški v politiki niso načrtali. Človek mora biti v svojem zasebnem in javnem delu enotna osebnost; zato postopa neetično n. pr. žena, ki se v javnosti zavzema za socialne reforme, doma pa istočasno trpinči služkinjo. Za vsakim našim delom, za vsako besedo mora stati naša etična osebnost.

Zveza izdeluje, „*magna charta matere*“, v kateri ugotavlja:

1. Vsako ženo, ki pogumno sprejme materinstvo, mora družba spoštovati. Lokalna npravstvena naziranja in ljudski predsodki ne smejo neporočene matere izpostavljati nevarnosti, da izgubi njeno dete spoštovanje.

2. Vsaka mati ima pravico do zdravega otroka in do zaščite lastnega zdravja. Materi mora biti z zakonom zagotovljena zaščita, da ima pred porodom in še potem omogočen počitek in nego, da dobi v potrebi posebno materinsko podporo in, če je v službi, da se ji s porodom službena pogodba ne krši. Oblasti morajo poskrbeti, da dobe noseče žene potreben pouk iz higijene glede sebe in otroka. Ustanove naj se splošne porodnišnice, kjer naj se ženam omogoči miren, najbednejšim tudi brezplačen porod. Naj porodi žena v bolnici ali doma, vedno mora imeti potrebno zdravniško in babiško pomoč, četudi brezplačno v sili. Materinstvo ne sme biti za ženo nikdar izvor bede in neizogibnega trpljenja.

4. Vsaka mati ima pravico do vzdrževalnine in odgojnine za svojega otroka. Zato sme poročena žena zahtevati za otroka primeren del moževega dohodka. Zapuščena, ločena ali neporočena mati mora imeti pravico, da zahteva soodgovornost očeta, ki mora plačevati za otroka določeni prispevek. Materi, ki je brez sredstev, pa morajo oblasti plačevati podporo za dete.

5. Vsaka mati ima iste pravice do otroka kakor oče. Dete ne sme biti več pod oblastjo očeta, nego pod oblastjo roditeljev. Mati ima pri otroku isto pravo do varuštva, vzgoje, vere in izbire poklica kakor oče.

6. Vsaka mati mora imeti pravico, da se udeležuje javnega življenja one dežele, od katere je odvisna usoda njenega deteta. Volivna pravica in dostop v javno življenje morata ženi omogočiti, da lahko uveljavi svoj vpliv na vseh poljih, ki so v zvezi z javno higijeno, s poukom, vojno obveznostjo, vojno in mirom i. sl.

Zborovalke so sklenile, naj si Zveza skupno z drugimi mednarodnimi moškimi in ženskimi organizacijami prizadeva, da postane „*magna charta matere*“ oblastveno in družabno pravomočna. Posamezni Narodni ženski savezi pa naj seznanjajo javnost z važnostjo teh določb.

(Konec prih.)

## *Pozdravljene med nami, sestre izseljenke!*

Ko ste se pred leti napotile čez globoko morje, Vam je ranjeno srce poslednjikrat objelo domačo hišico, oko pa z bridko solzo poslednjič poljubilo vrtiček pred njo. V Vaši duši se je težko borila ljubezen do siromašnega doma s hrepenenjem po bogati tujini. Odšle ste — a borba ni končana še danes. Tujina Vam je pač dala udoben dom, srečno družino, ljubezni do starega kraja pa ni mogla udušiti v Vaših srcih...

Prišle ste zopet nazaj, čeprav le za kratko dobo in z velikimi žrtvami.

Ko Vam je ob prihodu zagledalo oko prvo travo na prvi poljani širne prenovljene domovine, Vam je duša tako močno vztrepetala, da se je njeno doslej nepoznano koprnenje v svoji veličini približalo bolesti: solza radosti in ginjenosti je bil Vaš prvi pozdrav staremu kraju.

Jugoslovenke, sestre Vaše, dobro razumemo čuvstva, ki vam jih vzbujajo dnevi v domovini. Ob pogledu na nas se v duhu ozirate na svoje sosede v tujini: bolj so izobražene kot me, njih ognjišča so moderneje zgrajena, žensko delo ima ondi večjo vrednost kot pri nas. Kratko odmerjeni čas Vam ne bo dal prilike, da bi se mogle ozreti čez ograjo pri rodni hiši po širni naši domovini, kjer bi dobile dokaze, da hodi tudi jugoslovanska žena po potih, ki so skupni najnaprednejšim narodom, in da je dosegla že mnogo uspehov. Uverile bi se tudi, da je jugoslovanski ženi pri srcu sedanjost in bodočnost naše dece, našega plemena, pa tudi usoda Vaša, ki živite daleč od nas. Jugoslovanska žena v svobodni domovini čuti duhovno vez z vsemi svojimi sestrami v svetu, čuti ljubezen in skrb za Vašo deco in Vas zato prisrčno pozdravlja na svoji zemlji.

Ko se boste ob preranem odhodu poslednjič poslavljalje od svojih sivolasilh roditeljev, živih ali v grobu, poslušajte v njih zadnjih vzdihih glas svoje rodne grude: „M i s l i n á m e!“ Duša jugoslovanske žene pa Vam prilaga k popotnici še sveto naročilo:

„Pozdravite v našem imenu deco, prizadevajte si, da se ohrani v Vaši družini naša skupna duševnost, duhovna zveza s staro domovino; vzgajajte može in otroke tako, da bo v najsvetejšem kotičku njih duše večno tlela zavest, da so po krvi in duši nerazdružni del našega plemena.“

UREDNIŠTVO.



Mednarodno združenje katoliških ženskih zvez je imelo svoj osmi kongres v Rimu koncem maja, nekako istočasno kakor Mednarodna ženska zveza na Dunaju. Združenje, katerega pravila je potrdil papež, se je osnovalo l. 1910. pod vodstvom Francozinj in Poljakinj. Danes so v njem včlanjena društva iz 25 držav. Značilno je, da so imele žene na rimskem in dunajskem zborovanju v programu dve skupni točki: mladinsko gibanje in skrb za varstvo deklet. Važno mesto na rimskem kongresu je zavzemalo tudi vprašanje, kako naj se dvigne morala v družini. Dočim so se na Dunaju obravnavali vsi problemi bolj s socialne in praktične strani, so v Rimu poudarjale v prvi vrsti versko kulturno stališče. Tako je bila glavna razprava mladinskega zbora v Rimu pod geslom „Življenje in čuvstvovanje s Cerkvijo“, na Dunaju pa odnos med mladino in ženskim gibanjem.

Clara Viebig, nemška pisateljica, je praznovala minul mesec sedemdesetletnico. Časopisi so se je spomnili s pohvalnimi članki o njenih številnih romanih. Slavjenka je najplodovitejša sodobna nemška pisateljica. S krepkimi, moškimi potezami slika nele posamezne osebe nego življenje celih pokrajin, cele dobe in celga naroda. V svojem poslednjem romanu „Die mit den tausend Kindern“ obdeluje najbolj pereč ženski problem sedanjosti: V središču dejanja stoji mlada učiteljica, ki ji je poklic nad vse, a si vendar želi zakona z ljubljenim možem. Poročiti pa bi se mogla le, če bi ostala še v službi. Po dolgem omahovanju uvidi, da more poklicne dolžnosti vestno izvrševati samo tisti, ki ni vezan na druge dolžnosti, in da mora pač žrtvovati lastno materinsko srečo, če hoče dozoreti za duhovno materinstvo. Marsikatera žena se ne bo strinjala s to rešitvijo problema, ker se ji zdi, da se dajo dolžnosti matere in učiteljice lepo spojiti, toda na vsako čitateljico vpliva roman s posebno silo, in sicer prav tam, ko govori pisateljica o modrosti in ljubezni materinega srca.

„Kaj najprej zapazite na ženski?“ To vprašanje je dal neki Anglež v družbi. Zanimivo je, da se je prav malo odgovorov nanašalo na obleko, oči, lase in slično. Večina moških je odgovorila: „njene roke“. „Ženske roke pričajo o njeni osebnosti“.

— „Zaljublil sem se v svojo ženo, še predno sem ji pogledal v lice. Igrala je klavir in način, kako so se njeni prsti pomikali po tipkah, me je očaral. Čutil sem, da je ženska s takimi rokami zmožna vsega, in nisem se motil!“ — „Žena z debelimi in mastnimi rokami mi ni všeč, ker je navadno omejena in lena. Tudi dekle s snežnobelimi prsti mi ne ugaja. Taka ženska živi razkošno, njene roke najraje vrte prstane in verižice.“ — „Jaz imam rad žensko, kateri čitam iz rok, da zna kuhati in šivati, pa tudi svirati ali igrati tenis. Najlepša ženska roka je ona, ki je močna in obenem dovolj mehka, da lahko zbrise s čela temne skrbi, ter nežna, da jo poljubiš.“ — Ženska roka mora izražati moč in nežnost. Tako približno so se glasili odgovori.



**Spočetje in zdravje zaroda.** Šele v zadnjem času je znanost dognala, kako važen je prvi začetek človeka za njegovo zdravje. S proučevanjem otrok iz istega zakona so zdravniki ugotovili, da se njih poedine zdravstvene posebnosti lahko spravijo v zvezo z zdravstvenim stanjem in duševnim razpoloženjem roditeljev ob spočetju.

Ako naj pride dete zdravo na svet, se mora že začeti zdravo; a zdravo spočetje je mogoče samo takrat, kadar sta oče in mati popolnoma zdrava, telesno spočita in duševno mirna. Kdor hoče, da dobi res popolnoma zdrav zarod, ne sme oplojevanja prepustiti trenutnemu občutku, ne golemu slučaju, nego mora izbrati čas, ki je zato ugoden. Spočetje v boleznih, v telesni utrujenosti, v trpljenju, pa tudi v navadnem razpoloženju in v občutku splošnega neugodja ima slabe posledice za otroka. V takih primerih se že otroku lahko vcepi kal katerekoli duševne ali telesne šibkosti, radi katere bo pozneje trpel. Pijanstvo je prav tako med največjimi sovražniki dobrega spočetja.

Spolni nagon je, žal, tudi pri človeku slep in nebrzdan, ali vendar bi se moral obvladati vsaj takrat, kadar gre za bodoči zarod in njegovo zdravje. Po dr. Ružiču.

**Hrana v otročji postelji.** Prve dni po porodu naj ima žena izbrano, lahko hrano: juha, prežganka, mleko najprej, potem mlečne jedi, kuhano zelenjavo in sadje, belo meso. Koncem prvega tedna že lahko je vse ono, kar bo tudi pozneje jedla kot dojilja.

Po porodu je skoro vsaka žena zaprta, nekoliko zato, ker pritiska povečana maternica na črevo, nekoliko pa tudi radi ležanja. To zaprtje se kmalu uredi s pravilno prehrano: poleg zelenjave tudi kuhano in sveže sadje. Če traja zapeka le predolgo, je treba vzeti kako lahko odvajalno sredstvo.



Z likanjem moškega perila na lesk se spodinjne v zadnjem času več toliko ne ukvarjajo, saj je že v vsakem večjem kraju likalnica. Je pa tudi to delo zelo zamudno in naporno in se začetnik ne posreči vedno. Če pa so si pridobile z vztrajno vajo dovolj spretnosti, potem tudi to delo ni več težko in je prihranjen marsikak „kovač“, ki drugje veliko zaleže!

Važno za dobro likanje je tudi, da je perilo (zapestnice, ovratniki, prsa) dobro oprano: ves prejšnji škrob mora ven!

Škrob lahko namočimo že zvečer v mrzli vodi (malo vode!), zjutraj pa dodamo še mlačne vode. Na približno eno pest škroba denemo za noževno konico boraksa, raztopljenega posebej v mlačni vodi.

Točno količino škroba je v navodilu težko navesti. Likarica mora to sama uganiti. Enkrat, dvakrat bo naredila napako, tretjič bo pa že zadela pravo mero. Tu je vaja vsa umetnost!

Škrob najprvo dobro premešamo in presodimo, če ni pregost ali pa prerede. Potem potlačimo ovratnik za ovratnikom v posodo, dobro pretlačimo, da se škrob povsod lepo prime, ožmemo in položimo drugega poleg drugega na čisto rjuho in zavijemo. Tako zavito perilo naj počiva 3—4 ure.

Likalnik naj bo vroč in gladek. Če je likalnik raskav, potegnimo nekolikokrat nalahko s stearinovo svečo po njem in polikajmo po cunji ali pa kar po podu. Dobro je, če polikamo najprej kak kos navadnega perila, da se likalnik takorekoč „privadi.“ Najbolje je, če pričnemo z zapestnicami, ki se bolj skrijejo nego ovratnik.

Manšeto lepo nategnemo in naravnamo, položimo na rjuho in likamo sedaj nalice, sedaj narobe tako dolgo, da je komad popolnoma suh! — Pripravljeno moramo imeti posodico z redkim škrobom in krpico, da potegnemo po komadu, če se je naredila guba ali pa če se je dvignil mehurček. Manšete in ovratnike pustimo ravne in jih zaokrožimo potem pri likanju na lesk.

Za likanje na lesk rabimo posebne vrste likalnice, ki imajo zadaj topo zaokrožen rob. Spretna likarica pa si pomaga tudi z navadnim likalnikom in sicer tako, da drgne po ovratniku kar s koničastim delom likalnika. Seveda ne sme preveč pritiskati s ko-

Pri kopanju nosijo Angleži in Francozi temne naočnike, da si obvarujejo oči škodljivega solnčnega vpliva. Premočna svetloba ne škoduje le očem samim, nego pokvari tudi lice. Oko se upira žarkom, koža se gubanči in nabira v gube, kar postara celoten obraz. Pri tem ne pomagajo potem ne kreme ne pudri, ne masaža. Posebni varnostni naočniki so edini izdaten kozmetičen pripomoček v tem pogledu.

Pri kopanju moramo tudi paziti, da se koža ne vname. Po plečih, gornjih laktih in po nogah je koža posebno občutljiva, pod vplivom močnih žarkov kmalu pordi in se često tudi ožge. Marsikomu se napravijo celo boleči mehurji. Zato se je treba v kopanju večkrat namazati in dobro vtreti mazilo v kožo na občutljivih mestih. Taka mazila se dobe v lekarni, tudi vazelin je dober, najbolj priporočljivo je mazilo iz sezamovega olja in kitovega voska (tvarina, ki jo pridobivajo iz neke snovi v kitovi glavi, Walrat). Mazilo napravijo v lekarni.

Nekateri uporabljajo pri solnčenju kolinsko vodo, češ, da jih prijetno hladi. Vendar je treba to odločno odsvetovati, ker pušča na koži večkrat temne, neprijetne lise, ki po več mesecev ne izginejo.

#### Darinka V.

**Kamelice** so pri nas upravičeno na dobrem glasu. Lajšajo bolečine pri krču, revmatizmu in prehladu; po kameličnem čaju se bolnik spoti, izpiranje s kameličnim odcedkom zdravilno vpliva na rane. Ta rastlina je dobra za stare in mlade, celo dojenčku pomaga, ga zdravi in krepi. Kamelice je treba trgati takrat, ko cveto, in jih obesiti na sušilo v suh, zračen prostor. Zdravilne rastline je treba sušiti v senci; solnce jim vzame vonj, s tem pa tudi zdravilno moč.

Kamelica je vsa koristna: iz cvetja kuhamo čaj, bilke pa tudi lahko skuhamo in uporabimo pri sedečni parni kopeli.

nico, ker se poznajo v blagu sledovi likalnikovega roba.

Ko se je perilo popolnoma ohladilo, pričnemo z likanjem na lesk.

Pod ovrtnik ali manšeto in pod „prsa“ položimo trd karton, ki je nalašč za to prirejen. Potem potegnemo po ovrtniku (nalice seveda) z vlažno krpico in drgnemo z likalnikom tako dolgo, da se ovrtnik lepo sveti. Zopet spretnost in vaja vsa umetnost!

Pri moških srajcah dvignemo nekoliko robčke na prsih s kakšnim topo-koničastim predmetom — tudi rožena lasnica je dobra, ker ni lepo, če so robčki preveč prilepljeni in pritisnjeni. Tudi gumbnice moramo raztegniti in izoblikovati, dokler je perilo še toplo. Če pustimo gumbnice zalikane, se možakarji jezijo, ker ne morejo hitro zapeti gumbov.

M. Kopa.

**Brusnice** je treba dobro izbrati in odstraniti vse nezrele ali objedene jagode, listke in sploh vse smeti. Potem jih namočimo v sveži mrzli vodi 24 ur, nato pa odcedimo. Na 1 kg brusnic računamo  $\frac{1}{4}$  kg sladkorja. Sladkor najprej včisti na ognju (stresemo ga v kozico in prilijemo samo toliko vode, da je vlažen, potem kuhamo, mešamo in pobiramo pene, da je čist). Na včiščeni sladkor stresemo brusnice in jih kuhamo do melkega, toda jagode morajo ostati cele. Ko so kuhane, jih stresemo v porcelanasto ali lončeno posodo, ohladimo in pokrijemo s prtičkom do drugega dne. Šele sedaj jih stresemo v kozarce, pokrijemo kakor druge sadne konzerve s pergamentom in zavežemo. Še bolje je, da pokrijemo kozarec najprej s papirjem, namočenim v rumu, in šele potem s pergamentom. Predno stresemo brusnice po kozarcih, jih v skupni posodi še enkrat premešajmo, da se sok enakomerno pomeša z jagodami.

**Marmelada iz brusnic.** Prebrane in oprane brusnice popari, odcedi na sitcu in jih pristavi k ognju. Pri tem jim prilij prav malo vode. Ko so mehke, jih pretlači skozi sito. Posebej skuhaj sladkor, da bo gostljat, deni vanj sok iz brusnic in kuhaj to zmes še pičle četrte ure, pa neprestano mešaj. Ko se potem malo ohladi, deni marmelado po kozarcih in jih šele drugi dan zaveži.

Poljančeve „**Mati**“ v samozaložbi v Mariboru (Cena Din 5) in Milice Mironove „**Snežana**“ v Sarajevu v izdanju „Cvete Zuzorić“.

„**Mati**“ obsega tri lirsko-dramatske slike, ki jih je uglasbil Vasilij Mirk. Mehkemu, mestoma globokemu besedilu dajejo odrsko pestrost vložki z melodičnimi verzji in naravne dečje igrice. Prva slika predstavlja mater pri zibelki in angele, ki pojo o tajni detinske in materinske duše. Moti me uloga šestega angela; njegov neutemeljeni, simbolični ukaz sredi mehkega pomladnega razpoloženja, je kakor rezek disakord: „Zaprte vsa vrata z zapahi, da ne pride tajnost ljubezni v otroško dušo!“ Druga slika kaže bolnega otroka; v skladu z ljudskim prepričanjem: spanec je boljši ko žganec, ga v snu ozdrave vile. V tretji sliki rajajo otroci, nastopijo skavti in priplaka še sirota s pesmijo o mrtvi mami.

Igra je zamišljena kot vprizoritev za materinski dan. V koliko bo uspela kot odrski komad, se bo videlo šele pri predstavi; da more taka mehka lirika doseči učinek na odru, morata skladatelj in režiser storiti prav toliko kakor avtorica.

„**Snežana**“, bajka u 5 činova napisana po Grimu, je znana Snegulčica. Že lani jo je uprizorilo Narodno pozorišče u sarajevu z režijo A. Vereščagina. Igrokaz dopolnjuje godba iz prekrasnega Griegovega „Peer-Gynta“. Obsega 5 dejanj in pride radi sceničnih težav do veljave le na večjih odrih. Kritika je ocenila delo kot izredno posrečeno mladinsko igro.

„**Godina dana**“. Pripovetke Petra S. Petrovića. Knjiga je pisana v cirilici in z odstavki v makedonskem narečju. Obsega lep predgovor in 6 črtic, vzeti iz življenja po banatskih in makedonskih vaseh. Ljubezen, junačenje, rakija so trije glavni stebri, na katerih se gradi in ruši usoda tankajšnjih družin. Radi narodopisnega ozadja je knjiga za nas še posebno zanimiva.

### Razpisana književna nagrada.

»Ženski Svet« razpisuje dve nagradi:

Din 500 in Din 300 za dve izvorni črtici. Vsebina naj bo zajeta iz življenja sodobne žene in ima zdravo jedro. Obsega naj 12 do 16 strani lista. Nagrajeni deli dobita tudi honorar, kakor ga list običajno plačuje.

Rokopisi naj se pošljejo do 1. dec. t. l. uredništvu »Ženskega Sveta« v Ljubljani.



Letos sta izšli izpod ženskega peresa dve mladinski odrski deli: Ljudmile



## VSEBINA 8. ŠTEVILKE:

OBRAZI IN DUŠE: MARIJA ZÁHOŘOVÁ - NĚMCOVÁ. — Marija Omeljčenkova	225
GOSPA MARINA. — Nadaljevanje. — (Anka Nikoličeva)	229
STRITARJEVA PISMA LUJZI PESJAKOVI. — Nadaljevanje. — (Obj.: Avgust Pirjevec)	234
V VLAKU. — (Pavla Rovanova)	238
MESEČNA NOČ. — Pesem. — (Gustav Strniša)	239
TEBI, KI SAMEVAŠ. — Pesem. — (Ruža Lucija)	239
V PARIZU. — Konec. — (Milica Schaupova)	239
GOZDNA SOLA V TOPOLŠČICI. — (Dr. Kornelija Sertičeva)	243
MODERNA SOBA. — (Milica Schaupova)	245
VIII. KONGRES MEDNARODNE ŽENSKÉ ZVEŽE NA DUNAJU. — (Nadaljevanje). (Vida P.)	249
IZVESTJA: Pozdravljene med nami, sestre izseljenke! — Po ženskem svetu. — Materinstvo. — Higijena. — Gospodinjstvo. — Književna poročila	244

PRIOLOGA ZA ROČNA DELA.

Novo opremo lista priredil akad. slikar Mirko Šubic.

## „ŽENSKI SVET“

Izhaja vsak mesec v Ljubljani. Letna naročnina Din 64.—, polletna Din 32.—, četrletna Din 16.—. Za Italijo Lir 20.—, za U. S. A. Dol. 2.—, za Argentino Pes. 4'50, za Avstrijo Sch. 10.—, ostalo inozemstvo Din 85. Uredništvo in uprava v Tavčarjevi ulici 12/II.

Izdajateljica in odgovorna urednica: Darinka Vdovičeva.  
Tiskali J. Blasnika nasl., Univerzitetna tiskarna d. d., v Ljubljani.  
Odgovoren Janez Vehar.

### VEZILJE — ŠIVILJE!

Ako potrebujete novih vzorcev za okras vsakovrstnega perila, naročite si knjižico »OPREMA ZA NEVESTE«, kjer dobite na petih prilogah nebroj novih vzorcev za belo in baryano vezenje ter okrog 40 krojev za vsakovrstno moderno žensko perilo.

»Oprema za neveste« stane v razprodaji Din 40.—, za naročnice »Ženskega Sveta« pa 35 Din s poštnino vred. Naroča se pri upravi »Ženskega Sveta«, Ljubljana, pošt. pred. 119. Denar se pošlje skupno z naročilom.

Blago zadnjih novosti v veliki izbiri za moške in ženske obleke, perilo in vse v manufakturno spadajoče predmete ima vedno na zalogi v veliki izbiri in po ugodnih cenah staroznana solidna tvrdka

**R. MIKLAUC „Pri Škofu“**  
Ljubljana

Lingarjeva — Medarska ulica — Pred Škofljo.

Zunanjim naročnikom se na zahtevo pošljejo tudi vzorci v svrhu naročitve.



*Na solncu  
in ob morju.*

*varujejo nežno kožo  
Elida kreme.*



Pred solnčanjem, kopanjem in spanjem-Elida Creme de chaque heure!

Po kopelji in vsak čas podnevi Elida Creme de chaque heure.



# ELIDA